

A PÉTERI-TÓ kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKN20027) Natura 2000 fenntartási terve



egyeztetett változat



Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

A tervet készítette



Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Budapest, 2016.

Tartalom

I.	Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1.	A terület azonosító adatai	6
1.1.	Név	6
1.2.	Azonosító kód.....	6
1.3.	Kiterjedés.....	6
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.5.	Érintett települések.....	7
1.6.	Egyéb védettségi kategóriák.....	7
1.7.	Tervezési és egyéb előírások	8
2.	Veszélyeztető tényezők	9
3.	Kezelési feladatok meghatározása	14
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	14
3.2.	Kezelési javaslatok.....	15
3.2.1	Élőhelyek kezelése	18
3.2.2	Élőhelyrekonstrukció és élőhely fejlesztés.....	37
3.2.3	Fajvédelmi intézkedések	37
3.2.4	Kutatás, monitorozás	37
3.2.5	Mellékletek	37
3.3	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	38
3.3.1	Agrártámogatások.....	38
3.3.2.	Pályázatok	50
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	50
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök	50
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei	50
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	50
II.	A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	38
1.	A tervezési terület alapállapot-jellemzése	39
1.1.	Környezeti adottságok.....	39
1.1.1.	Éghajlati adottságok.....	39
1.1.2.	Vízrajzi adottságok.....	39
1.1.3.	Talajtani adottságok.....	42
1.2.	Természeti adottságok.....	42
1.2.1.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	48
1.2.2.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	52
1.2.3.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	53

1.2.4.	A tervezési területen előforduló egyéb jelentős növény- és állatfajok	57
1.3.	Területhasználat.....	59
1.3.1.	Művelési ág szerinti megoszlás	59
1.3.2.	Tulajdoni viszonyok	60
1.3.3.	Területhasználat és kezelés	61
2.	Irodalom	80
3.	Térképek	81

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

A terv alapjául a 2015. évi az Európai bizottságnak hivatalosan megküldött Natura 2000 adatlapja szolgált.

1.1. Név

Péteri-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

HUKN20027

1.3. Kiterjedés

782,1 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

Közösségi jelentőségű élőhelyek

név	kód
pannon szikések	1530*
pannon löszgyepek ¹	6250*

Javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek (a 2015-ös ÁNÉR-élőhelytérképezés alapján)

név	kód
pannon szikések	1530*
pannon homoki gyepek	6260*

Közösségi jelentőségű állatfajok

név
vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)
mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)

¹ Az élőhely térképezés szerint a területen pannon szikes gyepek és pannon homoki gyepek fordulnak elő, részben kevert formában. A löszgyep jellegű foltok lösz alapú szikes gyepek, néhol erősen nádasodva.

réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)
vidra (<i>Lutra lutra</i>)
apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>)

1.5. Érintett települések

Csongrád megye: Csengele

Bács-Kiskun megye: Pálmonostora, Petőfiszállás

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti terület

Védett terület neve	törzsk. szám	kiterjedés (ha)	átfedés (ha)
Péteri-tavi madárrezervátum természetvédelmi terület	124/TT/76	779,79	773,39 ²

A természetvédelmi területre vonatkozó védetté nyilvánító jogszabályok: 3/ 1976. OTvH határozat; 14/1992. (VI. 30.) KTM rendelet; 139/2007. (XII.27.) KvVM r.

Ex-lege védett területek

A külön jogszabályban lefektetett védettség miatt nem releváns.

Helyi jelentőségű védett terület: a tervezéssel érintett terület határain belül nem található

Országos Ökológiai Hálózat övezete:

Országos ökológiai hálózat övezet kategória	Natura 2000 terület érintettsége (%)
magterület	93,1

² A védett területből 6,4 ha nem Natura 2000 terület, a Natura 2000 területből kb. 9 ha nem védett.

A Péteri-tó kJT 93,1%-a az országos ökológiai hálózat magterületi övezetéhez tartozik – ez nagyjából az országos védett területnek felel meg.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1 Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre:

Péteri-tavi madárrezervátum természetvédelmi terület kezelési terve (A Péteri-tó Természetvédelmi Terület kezelési terve, 2009), elfogadás előtt.

1.7.2 Településrendezési eszközök/tervek

Csengele, összevont rendezési terve és szabályozási előírásai - 2000.07.01, Helyi építési szabályzat, Szabályozási terv, Település szerkezeti terv (15/2000. (VII.27.) önkormányzati rendelet)

Pálmonostora, szabályozási terv, helyi építési szabályzat és településszerkezeti terv - módosítás - 2011.09.01 - Helyi építési szabályzat, Szabályozási terv (15/2011. (IX. 14.) önkormányzati rendelet), Település szerkezeti terv (61/2011. önkormányzati határozat), HunTéka azonosító 1186846

Petőfiszállás, szabályozási terv, helyi építési szabályzat és településszerkezeti terv- 2003 - Helyi építési szabályzat, Szabályozási terv (12/2003.(X.9.) önkormányzati rendelet), Település szerkezeti terv (283/2003. (X.09.) önkormányzati határozat), HunTéka azonosító 79376

1.7.3 Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Kisteleki körzet, következő tervezési időpont 2018, Bugaci körzet, következő tervezési időpont 2024

1.7.4 Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

03-604310-1-4-1 kódszámú „Monostor” Vadásztársaság 2007-es vadgazdálkodási terve

1.7.5 Vízyűjtő gazdálkodási terv

1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízyűjtő-gazdálkodási tervéről, Tisza részvízyűjtő, Alsó-Tisza jobb part alegység, Dong-ér felső folyás, illetve Péteri-tó vízestek.

2. Veszélyeztető tényezők

A terület adatlapján az alábbi veszélyeztető tényezők szerepelnek.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Keletkezési helye (területen belül/kívül)	Érintett terület nagysága	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
H01	felszíni vizek szennyezése	H	kívül	40%	A területen kívüli diffúz szennyezések, környező erdősisítés esetén a talajok tápanyagtartalmának változása miatt a szennyezések és tápanyagok az időszakosan érkező fő vízutánpótlást jelentő Dong-éren, Kővágó-éren és más, vízellátást biztosító vízforrásokon keresztül bemosódnak a tavak területére és a tavakkal kapcsolatban lévő élőhelyekre. A szennyezőanyagokon túl a szerves anyag bemosódása a terület szikes tó karakterének változásához, a szukcessziós folyamatok felgyorsulásához is hozzájárulnak. 1530 Pannon szikesek
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	mindkettő	80%	Alullegetetés miatt lágyszárú özönfajok jelennek meg a gyepekben (selyemkóró, parlagfű, magas aranyvessző, kanadai aranyvessző), kiszorítva a gypalkotó karakterfajokat. Fás szárú inváziós fajok jelennek meg gyepeken (keskenylevelű ezüstfa) és egyéb élőhelyeken (nyugati ostorfa nádasok mentén, zöld juhar az erdei élőhelyeken), részben területen belüli propagulumforrásból, felgyorsítva nem kívánatos szukcessziós folyamatokat, karakterfajokat szorítva ki. 1530 Pannon szikesek

					6250 Pannon löszgyepek A tavakban és a csatornáknál tömegesen lehetnek idegenhonos invazív halfajok, mint a törpeharcsa, naphal, kínai razbóra és ezüstkárász, kiszorítva a jelölő halfajokat. réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>) lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)
J02	emberi hatásra változó vízáramlási viszonyok	H	mindkettő	40%	Természetvédelmi célokkal adott esetben ellentétes belvíztárolási kötelezettség miatt a tó vízszintje a vízügyi beavatkozások miatt ideiglenesen csökkenhet, változhat, elvben akár fészkelési időszakban is. 1530 Pannon szikesek
J03	egyéb élőhely átalakulások	H	belül	40%	A természetes, szikes tavakra jellemző folyamatok a jelenlegi élőhely struktúra miatt a szukcesszió felé mozdulnak a halastavi gazdálkodás hiánya, a vízpótlás belvíztározási jellege miatt. 1530 Pannon szikesek
K01	abiotikus természetes folyamatok (lassú)	H	belül	40%	A bemosódások és a halgazdálkodás, illetve annak hiánya, a nádgazdálkodás visszaszorulása miatti tápanyag feldúsulás, üledékképződés miatt mederfeltöltődés zajlik, ami kedvez a szukcessziós folyamatoknak. 1530 Pannon szikesek
A06	egyéves vagy évelő lágyszárú növénytermesztés	M	mindkettő	8,5%	Szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák, tápanyagok mosódnak be a talaj- vagy felszíni vízbe, valamint területen belüli kultúra esetén a gyepek konnektivitása csökken. 1530 Pannon szikesek 6250 Pannon löszgyepek
A08	trágyázás	M	mindkettő	8,5%	Szántóföldi növénytermesztés, kert és

					ültetvénykultúrák esetén szerves anyag mosódik be a talaj- vagy felszíni vízbe, a tavak szikes jellege megváltozik, szukcessziójuk gyorsul. 1530 Pannon szikesek
B02	erdőgazdálkodás (beletértve az ültetvényeket is)	M	kívül	6,6%	Környező területek lefolyási viszonyai megváltoznak, tápanyagok mosódnak be a felszíni és felszín alatti vizekbe, mikroklimatikus változások, tájszintű változások, vadfajok összetétele kedvezőtlenül változik. 1530 Pannon szikesek 6250 Pannon löszgyepek
F03.0 1	vadászat	M	belül	80%	Vaddisznó, szőrmés ragadozófajok és fészekrabló madárfajok állománya a talajlakó madárfajok költését veszélyeztetik. Továbbá a vaddisznó a mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) tojásrakó helyeit is károsíthatja
K05	csökkenő termékenység / genetikai leromlás	M	belül	100%	A kis kiterjedésű, kultúrtájjal körbevett, izolált területen a védett, jelölőfajok kis populációi sérülékenyek (különösen jelölő halfajok). réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>) lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)
M01	abiotikus viszonyokban a klímaváltozás hatására bekövetkező változások	M	mindkettő	100%	A szikes tavakra jellemző folyamatok a területen belüli (vízkormányzás, belvíztárolási kötelezettség) és külső (szárazság és időjárási szélsőségek) hatások miatt természetvédelmi szempontból kedvezőtlen irányba változnak. 1530 Pannon szikesek
A03.0 1	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	L	belül	43%	A kaszálások karakterisztikus vagy védett növényfaj magérlelése előtt zajlanak, illetve legeltetés helyett kaszálás (szárzúzózás) zajlik. 6250 Pannon löszgyepek

A04.0 1	alullegeltetés	L	belül	56%	A tanyavilágra általánosan jellemző folyamatok miatt kicsi a legelő állatállomány, az állatállomány összetétele nem megfelelő, emiatt nádasodás, szukcesszió jelent problémát gyepekben, mocsarakban. Csatorna- és tópartokon, a mocsári teknős tojásrakó helyein nincsenek enyhén túllegeltetett, tojásrakásra alkalmas foltok. 1530 Pannon szikesek 6250 Pannon löszgyepek
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	mindkettő	40%	A területen kívüli és azon belüli diffúz szennyezések az időszakosan érkező fő vízutánpótlást jelentő Dong-éren, Kővágó-éren és más, vízellátást biztosító vízforrásokon keresztül bemosódnak a tavak területére. A szennyezőanyagok a terület szikes tó karakterének változásához, a szukcessziós folyamatok felgyorsulásához is hozzájárulnak, veszélyeztetik a terület növény és állatvilágát. 1530 Pannon szikesek
F01	tengeri és édesvízi akvakultúra	L	belül	40%	A halastavi gazdálkodás szikes tóra nem jellemző változásokat hozott magával (üledékképződés, tápanyag feldúsulás), a halastavi gazdálkodás elmaradása viszont kedvez a nádasodásnak is. 1530 Pannon szikesek
J01	tűz és tűz visszaszorulása	L	belül	20%	Száraz periódusban a nagy szervesanyag mennyiség (nádas, nem legeltetett gyepek) tűzveszélyes. 1530 Pannon szikesek 6250 Pannon löszgyepek

További, kisebb léptékű veszélyeztető tényezők, problémák:

- nincs legelő állat a mélyebb vizű szikes mocsarak legeltetésére (bivaly kellene hosszabb távon a nádasok megbontásához)
- az I. és II. tó közötti gátszakasz tanyák közötti rövid átjárást biztosít a helyieknek, így zavarás történik és kételtű, hullófajok eshetnek a gépkocsiforgalom áldozatává

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Péteri-tó kJTT területén a Natura 2000 kijelölés és védelem célja a területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok, illetve a közösségi jelentőségű élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása, valamint az ehhez szükséges, hosszú távon is fenntartható, gazdasági és társadalmi szempontból is életképes területhasználati módok folytatása, kialakítása.

A terület közösségi jelentőségű *gyepes élőhelytípusainak* (száraz homoki gyepek - 6260* és különböző szikes gypformációk - 1530*) megőrzése, illetve az *élőhelyek természetességének javítása* a terület vízellátásának biztosításával, a fás szárú és a lágyszárú inváziós növényfajok visszaszorításával és extenzív legeltetéses állattartással lehetséges. Az év nagyobb részében vízzel borított, mélyebb fekvésű, szikes mocsarak esetében javasolt az élőhelyi adottságoknak megfelelő fajok és fajták legeltetése, amelyek képesek a nádasok megbontására, visszaszorítására. A legeltetés mellett szükséges a kaszálás fenntartása, mely elsősorban a legelő állatállomány téli takarmányszükségletének kielégítése, másrészt az özönnövények visszaszorítása miatt fontos. A területre jellemző a gyepek vegyes hasznosítása (kaszálást követő sarjülegeltetés), mely – amennyiben azt az adott évjárat csapadékviszonyai lehetővé teszik – támogatandó. Az özönnövények visszaszorítása érdekében növényvédőszeres célzott kijuttatása támogatható, elsősorban a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a foltokban előforduló bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és zöld juhar (*Acer negundo*) terjedésének megakadályozása érdekében.

A gyepterületek fenntartásának másik kulcseleme a gyepeket túrásával károsító *vaddisznóállomány szabályozása*. Az állományapasztási céllal végzett vadászat mellett a vaddisznó élőhelyéül szolgáló és *összefüggő, zavartalan nádasok megbontása, és a nád visszaszorítása* – a nem vagy csak igen ritkán legeltethető, tartósan vízzel borított tómedrek esetében is - fontos.

A terület jelölő állatfajai tartósabb, illetve állandó vízborítású élőhelyekhez kötődnek, ezért a megfelelő vízkormányzás, a tartósan vízzel borított területek növelése, a nyílt vízfelületek fenntartása, illetve a vonalas vízi létesítmények természetvédelmi szempontú karbantartása alapvető fontosságú. Hosszú távon a megfelelő vízszint tartásához szükséges infrastrukturális beavatkozások (csatorna partfal erősítés, esetleg halágy jellegű kisebb kotrások elvégzése) elkerülhetetlennek tűnik.

A terület a vízgyűjtő gazdálkodási terv értelmében „Felszín alatti víz mennyiségi állapota miatt jelentősen károsodott NATURA 2000 terület”, a vízgazdálkodásnak a tartós vízborítottságot természetvédelmi célból biztosítani kell.

A területen fészkelő fajként, illetve vonulás során rendszeresen előfordulnak a gyepekhez, a mocsarakhoz, illetve a nyílt vízfelületekhez kötődő, közösségi jelentőségű és/vagy védett madárfajok is. Bár a Péteri-tó kJTT nem fed át különleges madárvédelmi területtel, célszerűnek tartjuk a horizontális célkitűzések között a madárvédelmi szempontokat is szerepeltetni, amennyiben ezek nem állnak ellentétben a jelölő fajok és élőhelyek védelmi céljaival.

A védelem további, általános célja a fajokat, élőhelyeket veszélyeztető, 2. pontban felsorolt tényezők kiküszöbölése, hatásuk mérséklése.

Természetvédelmi célkitűzés a terület bejárhatóságának, látogathatóságának a fejlesztése, ehhez szükséges infrastruktúra kialakítása/fejlesztése, hogy a Péteri-tó természeti értékei és az azokat fenntartó, a természetvédelmi célokkal összehangolt gazdálkodási módok a nagyközönség számára is bemutathatóakká válhassanak, és mint hozzáadott értékek jelenjenek meg a környező települések turisztikai portfoliójában.

3.2. Kezelési javaslatok

Tekintettel arra, hogy a Péteri-tó egyes élőhelyei a feltöltődés, szukcesszió, illetve a degradálódás különböző – sokszor előrehaladott – képét mutatják, az alábbiakban megfogalmazott kezelési javaslatok egy része nem a jelenlegi helyzet fenntartását célozza, hanem egy kedvezőbb természetvédelmi célállapot elérésének útját jelöli ki.

A kezelési javaslatok között elkülönítettük a gazdálkodáshoz *nem köthető*, illetve gazdálkodáshoz *köthető* javaslatokat. Előbbiek a teljes területre vonatkoznak, utóbbiak kezelési egységekként külön-külön kerülnek tárgyalásra. A gazdálkodáshoz köthető javaslatok között megkülönböztetünk általános, illetve a támogatási rendszerekhez illeszkedő (vagy a jövőben illeszthető) javaslatokat. Ez utóbbiak lehetnek kötelezőek, illetve önkéntes vállallásokon alapuló, agrár-kifizetésekhez kapcsolódó javaslatok.

Kezelési egységeket a gazdálkodáshoz köthető intézkedések körében definiáltunk.

Gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések

A Natura 2000 terület jelentős része országos jelentőségű védett terület (Péteri-tavi természetvédelmi terület). Tekintettel a terület élőhelyeire, különleges növénytársulásaira és egyéb védett értékeire, a védett területen zajló erdő- és mezőgazdálkodást a lehető legteljesebb mértékben a természetvédelmi célkitűzéseknek, az élőhelyek és fajok megőrzésének kell alárendelni, azokat a természetvédelmi kezelés részévé kell tenni, akár a gazdasági szempontok háttérbe szorításával. Másképp fogalmazva: véleményünk szerint a Natura 2000 besorolás és a kapcsolódó szabályozás védett területek esetén nem keletkeztet a értékek megőrzésével összemerhető gazdasági és társadalmi szempontokat.

Településrendezési eszközök

Mezőgazdasági övezetek esetében a jelölőfajok és –élőhelyek által érintett területrészek 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Az ilyen beruházások a jelölő élőhely kiterjedésének illetve a jelölő fajok állományának csökkenésével járnak, ami ellentétes lenne kijelölés céljaival. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.

Infrastruktúra-fejlesztés

Új utak kialakítása tilos. Meglévő utak burkolása nem javasolt. Az I. és II. tó közötti, tanyák közötti közlekedést szolgáló utat hosszabb távon célszerű kiváltani egy, nem Natura 2000 és

védett területen vezetett úttal, a területileg illetékes Nemzeti Park Igazgatósággal történő konzultációt követően.

A területen felszíni és kis mélységű vízkivétel nem javasolt. A meglévő kutak lezárása (a szükséges állattitást szolgáló kutak kivételével) zajlik.

Szélerőművek, szélerőmű-parkok telepítése, ezek engedélyezése a területen belül és annak pufferzónájában nem javasolt. A pufferzóna a Natura 2000 jogi szabályozásában jelenleg nem szereplő fogalom, ugyanakkor valamilyen védőövezet definiálása a Péteri-tó esetében indokolt, hiszen a terület értékeit jelentő madárfajok, valamint a szikes tó szempontjából a kedvezőtlen hatások, zavarások hatókörét nem a Natura 2000 terület határvonala, hanem a fészkelőterületek elhelyezkedése, leggyakrabban használt átlóirányok, „légifolyosók”, valamint a területen kívülről érkező víz határozzák meg. A Péteri-tó pufferzónájának lehatárolása segítheti a Natura 2000 területre a terület határain kívülről gyakorolt kedvezőtlen hatások értelmezését/megítélését is.

Ipar és bányászat

A területen tilos ipari és bányászati tevékenység folytatása, valamint a fentebb javasolt pufferzónának megfelelően a védett területre érkező csatornák és azok mellékágainak folyása mentén 3 km hosszan, a vízfolyások partjától számított 500 m-es távolságon belül. A távozó csatornaszakaszokra ezen javaslat nem vonatkozik.

Turizmus

A védett terület kis kiterjedése és puffer területek hiányában a védett területet érintő látogatás, turizmus kizárólag a tanösvény és a földutak használatában merülhet ki. Naponta 2 csoportnál (csoportonként maximum 30 fő) több látogató nem fogadható. Újabb tanösvény kialakítása a javasolt megfigyelő tornyok elhelyezése után történhet meg. 50 főnél több személy jelenlétével szervezett rendezvények kizárólag a KNPI épületegyüttesénél alakíthatók ki.

A jelenlegi infrastruktúra optimális mértékben áll rendelkezésre a vendégek fogadására, viszont az épületek állagmegőrzésére szükséges lenne minél előbb ráfordítani. A védett terület műút felőli megközelítési pontján az egykori Péteri-tói iskola épületében kialakított szálláshelyek turistacsoportok és iskolás csoportok fogadására alkalmas.³

Egyéb területhasználat

A területen, földfelszínen folytatott továbbá vízi technikai sporttevékenység (például motor- vagy autóverseny, jet-ski) nem folytatható.

A védett területen található víztestekben horgászni tilos.

Gazdálkodáshoz köthető intézkedések

³ Kezelési terv tervezetből.

A fenntartási terv részeként meghatározásra kerültek a Péteri-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területkezelési egységei. A jelölő élőhelyek és fajok jellegzetességei határozták meg a kezelési egységek és a kapcsolódó kezelési javaslatok kialakítását, valamint figyelembe vettük a természetvédelmi célok eléréséhez nélkülözhetetlen gazdálkodási szempontokat is.

A kezelési egységek lehatárolásakor és a kezelési intézkedések meghatározásakor egyszerű meghatározásokra törekedtünk. A kezelési egységeket az élőhelytérképezés és botanikai felmérés térképei (és így az élőhelyi jellegzetességek – vízborítás, talaj stb.) alapján állapítottuk meg, és figyelembe vettük az ingatlanok (földrészek) határait is. Ahol szükséges volt, ott élőhelyi jellegzetesség miatt művelési ágon belül további felosztást alkalmaztunk.

Általános javaslatok

Vízgazdálkodás

Tekintettel arra, hogy a vízgazdálkodás átfogó, a terület egészére hatással bíró tevékenység, valamint állami szereplő végzi, itt látszik célszerűnek a vízgazdálkodással kapcsolatos javaslatokat megfogalmazni.

Az elmúlt évek során a természetvédelem és a vízügy között kialakult megfelelő kooperáció megteremtésével, a napi, operatív vízgazdálkodási kérdéseket rendezni lehet. Havária jellegű víztöbblet, belvíztárolási kötelezettség miatt, vagy ellenkezőleg, extrém vízhiány esetén az érdekek további összehangolására van szükség. A kapcsolódó műszaki létesítmények rongálás elleni védelméről, a kialakítandó műszaki megoldások hosszú távú fennmaradásáról, használatáról gondoskodni kell.

A szikes tavak esetén a természetvédelmi jogszabályokban megfogalmazott vízelvezetés tilalma és vízborítás fenntartása miatt a terület belvíztárolási rezsimjét a vízgazdálkodásért felelőssel a természetvédelmi kívánalmakat szem előtt tartva egyeztetni szükséges (előírítás kötelezettség lehetőség szerinti elhagyása, befogadandó víz minőségének javítása). Az egyeztetés eredményeképpen a normál ügymenethez tartozó vízgazdálkodási lépéseket a kapcsolódó víztestek vízjogi üzemelési engedélyében szükséges rögzíteni.

A Kővágóéri-csatorna az I.-II. tóegységeket közvetlenül elkerülő szakasza magas tóvízszint esetén megcsapolja a tavakat. A II. tó teljes feltöltése nem lehetséges maradéktalanul, mert a csatorna depója elhabolódott, azon átbukik a víz, valamint a csatornában buzgárok formájában talál utat a tóegység vize. Itt a töltés megerősítésére, esetleg magasítására van szükség.

A vízjogi engedély nélküli, Csengele 0206/1 hrsz-en található csatorna megszüntetése kívánatos lenne, részben az általa érintett területek szárazodásának, részben a vizesebb periódusokban az érintett magántulajdonban lévő mezőgazdasági területekre vizet vivő volta miatt.

Vízjogi üzemelési engedélyben rögzíthető/rögzítendő lépések:

- belvíztárolási kötelezettség újratervezése, kiváltása más, Natura 2000 területen kívüli területtel,

- a tavakba érkező vizek minőségi kritériumainak meghatározása (szukcessziós folyamatok lassítása miatt alacsony tápanyagtartalom a kívánatos: termálvíz és tisztított szennyvíz bevezetésének kizárása)
- a tavak belső vízmércéje szerinti 80 cm-es minimumvízszint biztosítsa a május végi, június eleji időszakban a nyári jelentős párolgási veszteségre felkészülve, ezt szolgáló műszaki megoldások biztosítása.

Vadgazdálkodás

Tekintettel arra, hogy a vadgazdálkodás a terület egészére vonatkozik, célszerű ezen a helyen a vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatokat megfogalmazni.

A védett, fokozottan védett és jelölő fajok, valamint jelölő élőhelyek védelme érdekében a terület vaddisznóállományát vissza kell szorítani, a nádas területek visszaszorításával párhuzamosan a vadfaj célállománya 0, ennek érdekében a nőivarú egyedek egész évben történő kiemelése is vadgazdálkodási eszköz. A területen biztosítani szükséges a vízivadak háborítatlanságát, ezért a vízivad vadászata tilos. A területen a vadászat során keletkezett hulladék, lőszerhüvely nem maradhat. A vadászat befejeztével ezeket el kell szállítani a területről. Szórót és vadföldet csak ténylegesen szántóként használt területen lehet kialakítani. Apróvadnevelő és kibocsátó hely nem létesíthető. A vadászati módok közül csak a löfegyveres vadászati mód alkalmazható, minden egyéb vadászati mód a természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött. A vadászható fajok közül a fészekrabló tevékenységet folytatók lehetőség szerinti minimális szintre csökkentése szükséges. Vadaskert a terület határán sem létesíthető. Magasles a nemzeti park igazgatóság engedélyével létesíthető. A szajkó vadászata, az őshonos növények propagulumának rejtési szokása miatt (tölgy természetes újulat), tilos. Tilos vadföld kialakítása, - kivéve természetvédelmi érdekből. A vízgazdálkodás nem szolgálhat vadgazdálkodási célt. Tilos a mesterséges vadkibocsátás és zárttéri vadtartás, a vadállományt koncentráló itatók elhelyezése, szórók és etetők létesítése, kivéve természetvédelmi érdekből – a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával –, csak természetvédelmi célú állományapasztás ideiglenes helyszínéül. Tilos az éjszakai vadszámlálás, fényszórós vadászatok, élőnyúl befogás, mérgezés, mérgezett tojások használata.

3.2.1 Élőhelyek kezelése

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt

megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.”

Natura 2000 területen található gyepekre a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendeletben foglaltak kötelezően betartandók.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében az ex lege területnek minősülő szikes területek – itt a szikes gyepek és szikes mocsár kezelési egységekhez tartozó területe – esetében kaszálás, legeltetés csak a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

KE1 - Gyepek

(a) Kezelési egység kódja: KE1

(b) Kezelési egység meghatározása:

- szikes gyepek – azok a földrészetek, amelyeken élőhelytérkép alapján szikes gyepek dominálnak
- száraz (homoki) gyepek – azok a földrészetek, amelyeken élőhelytérkép alapján homoki gyepek dominálnak
- szikes mocsarak – azok a földrészetek, amelyek nádas besorolásúak földnyilvántartás szerint, de nem érintkeznek a tómederrel, jelenleg főleg nádas jellemzi őket, szikes gyep, mocsárrá alakítható, fokozatosan legeltethető területek
- a Dong-ér melletti kivett földrészetek, amelyek gyepek kezelését igényelnek, szikes mocsár jellegű élőhelyi jellemzőket mutatnak

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok egyik fő csoportját azok az elsősorban gyepgazdálkodási javaslatok képezik, amelyekkel megőrizhető, illetve javítható a területen található gyepterületek állapota és változatossága. A gyepek közé soroltuk a hátságosabb területek szárazabb homoki gyepeit (6260*), a különböző szikes gyepközösségeket (1530*), a jellegtelen gyepeket, valamint a mélyebben fekvő területek gyakran nádasodó szikes mocsarait is (1530*).

A javasolt gyepkezelés alapja a megfelelően megválasztott állatfajokkal/fajtákkal és legeltetési sűrűséggel, történő extenzív legeltetés, kiegészítő jelleggel pedig a kaszálás + sarjűlegeltetés. A legeltetés az adott év időjárásához, a várható fűhozamához igazodva a terület gyepeit fokozatosan veszi igénybe, a tavaszi vízborítás megszűnését, és a terület természetes leszáradását követve fokozatosan halad a mélyebben fekvő területek felé.

A hátságosabb területek homoki gyepei a túlzott használatra érzékenyebbek, ezért szükséges a legeltetés szakaszolása, illetve esetenként a legeltetésből kizárt területek kialakítása. A mélyebben fekvő területek – mocsarak, nádasodó területek – kezeléséhez szarvasmarha és bivaly, esetenként sertés legeltetése szükséges. Utóbbi esetben akadályt jelent, hogy a jelenlegi jogszabályi háttér

(269/2007. Korm. rendelet) nem teszi lehetővé a sertés legeltetését, emellett a közösségi agrártámogatási rendszer is kizárja a sertést a legeltethető állatfajok közül. A terület extrém vízháztartási és éghajlati viszonyai miatt jelentős eltérések lehetnek egy-egy év között a legeltethető, illetve kaszálásra alkalmas területek kiterjedésében és minőségében. A legeltethető állatok létszámának körültekintő kialakításával csökkenthető az ebből eredő gazdálkodási kockázat, így a kezelt élőhelyek is mentesülnek a túl-, illetve alulhasznosítás alól. A cél az, hogy a száraz és szikes gyepekkel együtt változatos vízállapotú legelők jöjjenek létre, esetenként csupasz iszapfelszínekkel, átmeneti élőhelyekkel. A nádasodó gyepek legeltetése szakaszolás nélkül is elképzelhető. A legeltetés az időszakosan kiszáradt mocsarak esetében kaszálással és a sarjú legeltetésével egészül ki. Ezeken a területeken a tisztító kaszálás fagyott talajfelszín esetén is végezhető, amennyiben az élőhely fenntartása ezt megkívánja. A hosszú ideje kezeletlen területek esetében a felhalmozott biotomassza kis területet érintő, szabályozott égetése is megoldást jelenthet, ahol jelölő vagy védett növényfaj, mocsári teknős tojáshely nem fordul elő.

A Natura 2000 területen található gyepekre a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendeletben foglaltak kötelezően betartandók.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében az ex lege területnek minősülő szikes területek – itt a szikes gyepek területe – esetében kaszálás, legeltetés csak a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY09	Fogasolás nem megengedett.	Kivéve, ha a sérült gyepfelszín helyreállítása más módon nem kivitelezhető
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.	
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	Nádas, nádasközi magasabb térszínein szukcesszió során kialakuló őshonos fajokból álló bokorfüzesben kialakuló gémtelep létrejöttének kedvező esetben, valamint legelő állatok számára delelő-pihenőhely

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
		kialakításához.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	Nádas, nádasközei magasabb térszínein szukcesszió során kialakuló őshonos fajokból álló facsoportban kialakuló gémtelep létrejöttének kedvező esetben, valamint legelő állatok számára delelő-pihenőhely kialakításához.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.	
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.	
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY80	A gyepterület évente csak egyszer lehet kaszálni.	Csapadékosabb, jó fűhozamú évben eltérés lehetséges.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY91	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.	Előírás helyi viszonyokhoz alkalmazott, javasolt módosítása: Egy adott nap egy parcellából legfeljebb 10 ha kaszálható le, elkerülendő az élőhely hirtelen drasztikus mértékű megváltozását.
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként kötelező.	
GY100	A kaszálatlan terület legalább 50%-át a tábla belsejében kell biztosítani.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszási időpont után szabad kezdeni.	Amennyiben a természetvédelmi őrnök előzetesen tudomása van fokozottan védett madár fészkelésről.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.	
GY116	A területen trágyadeponia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.	Amennyiben a nemzeti park igazgatóság javasolja
GY122	A legeléskizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.	Amennyiben a természetvédelmi őrnök tudomása van fokozottan védett madárfaj fészkeléséről vagy védett, érzékeny

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
		növények virágzási helyszíneiről.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	Lehetőség szerint kivett területen kialakítandó.

Kiegészítő javaslatok, előírások:

- ahol a degradált gyepterület használatában természetvédelmi kár nem keletkezik, valamint a megközelítés meglévő úton megoldható, ideiglenes náddepó megnyitása válhat szükségessé (lásd KE3), a védett növényfajok előfordulási helyeinek figyelembe vételével
- A SZ69 kódjelű előírás a gyepterület kezelési egységeire is javasolt alkalmazni az alábbi módosított megfogalmazásban: A kaszálást végző gépek sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t.

KE2 - Szántók

(a) Kezelési egység kódja: KE2

(b) Kezelési egység meghatározása:

- azok a földrészek, amelyeken szántó művelés folyik

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- Natura 2000 jelölő élőhely nem érintett. T1 (egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák), T2 (évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák), T10 (fiatal parlag és ugar) Á-NÉR kategóriák

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A természetvédelmi célkitűzés, hogy a szántók összterülete hozzávetőleg a jelenlegi szinten maradjon. A szántóművelés elsősorban a legeltetett állatállomány takarmányigényének kielégítését szolgálja, élőhelyi jelentősége szerény, esetenként a vadlúd-fajok és daru őszi-téli és kora tavaszi táplálékforrásául szolgálhat. Tekintettel a vizes élőhelyek és az érzékeny gyepek közelségére, az extenzív szántóművelés a célállapot, amely itt elsősorban alacsony szintű növényvédőszer- és műtrágya-kijuttatást jelent. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves illetve évelő kultúrák (takarmánynövények, pillangósok, füves-pillangós keverékek, gabonák, illetve ugar) termesztése javasolt, amelyek minimális vegyszer- és mesterséges tápanyag-kijuttatás mellett gazdaságosan termeszthetők, így a bemosódás veszélye minimalizálható. Fontos szempont a homok alapkőzetű talaj fokozott szélrózsió-érzékenysége való tekintettel a viszonylag kevés gépi munkával, kevés talajforgatással végezhető művelési módok előtérbe helyezése. Középtávú gazdálkodási és természetvédelmi célkitűzés lehet a területen található szántókat a Natura 2000 területeken legeltetett állatállomány téli takarmányozásának szolgálatába állítani. A szántóterületeken emellett

kiemelt jelentősége van az vízviszonyoknak megfelelő gazdálkodásnak. A mély fekvésű, gyakran belvizes területek erőltetett szántóföldi művelésben tartását meg kell fontolni és lehetőség szerint a víznyomásra kevésbé érzékeny módon (pl. élő kultúrák, takarmánykeverékek, gyepek) hasznosítani. A csökkentett növényvédőszer-használat mellett is kiemelt figyelmet kell fordítani a szántóföldi környezetben terjedő lágyszárú inváziós növényfajok elleni védelemre, megakadályozva a gyepterületek fertőződését.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges

- a (szántó művelési ágban lévő területek) legeltetéséhez, kaszálásához;
- a terület jellegének, használatának megváltoztatásához;
- a termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;
- gyepek- és parlagterület, tarló és szalma égetéséhez
- növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához;

Önkéntesen vállalható előírások

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.	kivéve a lucerna rendsodrását.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.	
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül	

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
	nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.	
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.	
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.	
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.	
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.	
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.	
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.	
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.	
SZ28	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár.	
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.	
SZ44	Fóliasátras és üvegházás termesztés tilos.	Tanyahelyek, kivett területek kertjeire nem vonatkozik.
SZ45	Öntözés tilos.	Kivéve a kisparcellás (max. 1 ha) kertészeti kultúrák területén.
SZ46	Melioráció tilos.	
SZ48	Drénezés tilos	
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.	Az előírás helyi viszonyokhoz alkalmazott, javasolt

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
		módosítása: A művelésbe nem vont időszakos vízállások az adott év szeptember 1-ig a víz kiszáradása után sem művelhetők. Parti madarak vonulásakor a táplálkozóterületek fenntartása érdekében.
SZ71	A táblák területének 5%-án, azok valamely széléhez/széleihez igazítva vetett vagy fennhagyott (azaz: zöld vagy fekete) ugarsávok alakítandók ki, amelyet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.	lásd AKG előírások
SZ72	A vetett (zöld) vagy fennhagyott (fekete) ugarsáv nem vegyszerezhető, azt kizárólag mechanikai gyomirtással lehet kezelni, július 1. után; a kaszálék a területről le nem hordható.	lásd AKG előírások

Kiegészítő javaslatok, előírások:

- törekedni kell, hogy a tápanyag-utánpótlás szerves trágyával legyen megoldva, a bemosódás elkerülése érdekében a műtrágyák használata kerülendő
- a gyepesedő szántók, öreg lucernások megőrzésére törekedni kell, majd ezek visszagyepesedése esetén a gyep (legelő/kaszáló) művelési ágra váltást javasoljuk,
- ahol a megközelítése (meglévő utak) ezt lehetővé teszik, ideiglenes náddepók kialakítása (lásd KE3) a védett növények előfordulási helyeinek figyelembe vételével

KE3 - Halastó-medrek és nádasaik

(a) Kezelési egység kódja: KE3

(b) Kezelési egység meghatározása:

- azon földrészetek, amelyek halastó vagy olyan nádas besorolásúak (utóbbira részben kivétel a nádas gémtelleppel), amelyek érintkeznek a halastó földrészetekkel – itt a nádgazdálkodás folytatása, nádas megnyitása, nyílt vizes tófelület kialakítása a cél. A tófelszín esetén kérdéses a halgazdálkodás fenntartása, ez legfeljebb természetvédelmi céllal valósítható meg.

- a III. tó, kivett művelési ágú földrészlete

Nádas gémteleppel

- a II. tó délnyugati partján elterülő nádas, ahol a nádas gazdálkodás nélkül, avasodva fent tudja tartani a fészkelőtelepet. A nádas II. tó vízfelszínétől távolabbi részei kissé megbonthatók legeltetéssel, de nem cél, hogy mélységében felnyíljon. Lehatárolása a II. tó nyugati-délnyugati részének azon nádas foltja, amely Pálmonostora település közigazgatási területére eső helyrajzi számokkal jellemezhető. Ebbe a kezelési egységbe tartozó lehatárolás, de a gazdálkodás kizárása miatt külön kiemeljük.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A halgazdálkodás következtében (iszapolódás, tápanyag felhalmozódás), majd a halgazdálkodás felhagyásával, illetve a nádaratás háttérbe szorulásával az egykori halastó-medrek fokozatosan feltöltődtek, benádasodtak. A záródott nádas állományok veszélyeztethetik a terület eredeti élőhelyi állapotát és fajkészletét. Emellett a nagy kiterjedésű nádasok segítik a vaddisznó megtelepedését, amely mind a védett állatfajokra, mind a környező gyepekre veszélyt jelent. Jellemző emellett a területen az extrém vízjárási viszonyoknak megfelelően a szélsőséges vízszintingadozás, mely az élőhelyvédelmi beavatkozásokat nehezen tervezhetővé teszi. Célként megfogalmazható a tórendszerben a megfelelő/szabályozható vízszint tartása, a nádasok megbontása, illetve a jelenlegi borítás legfeljebb 20-30%-ára való visszaszorítása, kb. a valódi földrészlet-határoknak megfelelő mértékig – az ismert gémtelepek kivételével. A magas vízborítás miatt a marhával, bivallyal való legeltetés – a sekélyebb területek és egyes extrém száraz évek kivételével – nem minden esetben jelenthet megoldást. A nyílt vízfelületek illetve a nádtól mentes, tartósan vízzel borított mocsaras élőhelyek fenntartása rendszeres, költséges természetvédelmi célú beavatkozásokat (pl. kotrás, nádaratás) igényel, ezért javasoljuk a kotrás részleges fenntartása mellett olyan gazdálkodási formák bevezetését, illetve visszaállítását, amelyek *gazdaságilag is értelmezhető, közel önfenntartó területkezelést* jelenthetnek. Tekintettel a kézzelfogható és emberi léptékben is az élőhely eredeti állapotát befolyásoló szukcessziós folyamatokra, javaslatait igyekeztünk olyan módon megfogalmazni, hogy azok megvalósulása lehetőleg ne csupán a korlátozott humán kapacitáson és az élőhelyfejlesztésre rendelkezésre álló kereteken múljon

- A náddal sűrűn benőtt területeken (leginkább az I. tóegység) nádgazdálkodás, az aratott nád energetikai célú, helyben történő hasznosítása (pl. nádbrikett előállítás) lehetséges.
- A nádaratáshoz biztosítani szükséges a nád ideiglenes tárolását lehetővé tevő náddepókat. Erre a szárazra került nádas területek, a szántóterületek, illetve rontott, degradált gyepek, esetenként kivett területek jelenthetnek megoldást. A depók kialakításakor ügyelni kell arra, hogy azokat a gyepek sérülése nélkül meg lehessen közelíteni.
- A II. tóegységen a nádaratás mellett természetvédelmi célú extenzív halastavi gazdálkodás visszaállítását javasoljuk. A halgazdálkodás során tápanyagutánpótlásra, etetésre csak abban az esetben kerüljön sor, ha a telepítési sűrűség ezt megkívánja, egyébként a cél az lenne, hogy a halak a vízben lévő biomasszát (nádat, üledék tápanyagtartalmán felnövő növényi és állati plankton, bevonatot) fogyasszák, a nádas megbontásával és az üledék mozgatásával a nyílt, mélyebb vizek kialakításában vegyenek részt. A hal biomassza a

vidra és a mocsári teknős, mint jelölő fajok számára elsődleges táplálék, a halak által lazított üledék a planktonszervezetek, ezen keresztül kételtű jelölő fajok (lárvái) és madarak számára szolgál táplálékkul.

- A halastó művelési ágú területekre amennyiben szükséges természetvédelmi célok miatt célszerű a halgazdálkodási törvény értelmében különleges rendeltetést kérnie a természetvédelmi kezelőnek, tulajdonosnak, a halgazdálkodási eszközű természetvédelmi kezeléseket, beavatkozásokat akár mintaterületekre bontva ezen kategórián belül megvalósítani.
- A nádaratás, nádvágás során, azokon a részeken, ahol a nyílt vízfelület fenntartását célozza a természetvédelmi beavatkozás, a nádas regenerációját nehezítő technológiai beavatkozások is szükségesek lehetnek (pl. vegetációs időszakban végzett, a nád rizómáit sértő beavatkozás, ezt követően magas vízállás tartása). Ezen esetekben különösen körültekintően kell eljárni és a beavatkozást a költési, fiókanevelési időszak lezárulását követően elvégezni.
- A nyílt vízfelületek fenntartása érdekében megfontolás tárgyát képezheti a természetvédelmi kezelésben eddig nem alkalmazott növényevő halfajok mintaterületeken történő tesztüzemi alkalmazása. Élőhely átalakító képessége alapján a náddal borított tómedrek vegetációjának visszaszorítására legalkalmasabb az amur (*Ctenopharyngodon idella*), ugyanakkor a faj alkalmazása jogi és gyakorlati korlátokba ütközik. A faj természetes és természetközeli vizekbe történő telepítését jogszabály tiltja, emellett célzott, specifikus élőhelykezelési célú alkalmazása – alkalmazkodóképessége okán – kérdéseket vet fel. Alkalmazását mintajellel a jogszerűség szavatolásával a következő paraméterek mellett elképzelhetőnek tartjuk:
 1. szaporodásképtelen egyedeket kell telepíteni, a telepítés során fokozottan ügyelni kell tájidegen fajok (pl. amúrgéb, amúri kagyló) behurcolásának elkerülésére
 2. a kezelt tómeder jól szakaszolt kell, hogy legyen, hogy az egyedek kiterjedését meg lehessen akadályozni és hínárosabb területek fent tudjanak maradni a lápi póc állományának a megtelepedésére.
 3. a kezelt szakasz maradéktalanul lehalászható legyen
 4. a kezelt szakaszon a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló növénytársulás lehetőleg ne legyen
- A telelő tavak egy része jelenlegi állapotukban vagy élőhely fejlesztés nyomán (betonozás eltüntetése), vízpótlás megoldása után alkalmasak lehetnek lápi póc, vágó csík és apró fillércsiga állományok lokális megtartására.
- Invazív halfajok visszaszorítására törekedni kell. Törpeharcsa esetén szelektív csapdázással és az ivadékcsoportok kézi hálós ritkításával, razbóra, ezüstkárász és naphal esetén ragadozó (csuka, harcsa) telepítéssel, ügyelve arra, hogy jelölő halfajok állományait a ragadozók ne fáják ki, valamint víztározáskor az oxigéndús, mozgó vízre érkező halak lehetőség szerint szelektív halászatával.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal a tavak üzemeltetésével kapcsolatban kötött szerződésben foglalt szabályok.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.	Az ivadéknevelő tavak kivételével
V17	Április 1. és július 15. között tókaszállás tilos.	Illetve a tószegély növényzetének irtása szintén tiltásra javasolt
V20	A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között lehet – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.	
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.	
V22	A természetes hozam javítására legfeljebb 10 t/év/ha istállótrágya használható.	Amennyiben a telepítési sűrűség takarmányigénye megkívánja, egyébként a cél a tómederben lévő üledék tápanyagtartalmának csökkenése, természetes hozamokra alapuló gazdálkodás.
V29	A halastóra a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.	Amennyiben bérlő végzi a halgazdálkodást.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középén, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.	
V37	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.	A kiterjedt nádas élőhellyel rendelkező halastavakon – az ivadéknevelő tavak kivételével – április 1. és augusztus 1. között

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
		feltöltés és leeresztés nem végezhető. Az április 1. és augusztus 1. közötti időszakban történő leeresztést követően a tavak feltöltését 5 napon belül meg kell kezdeni a működés szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve
V40	Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leeresztetni, illetve feltölteni a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve.	A tavaszi-nyári időpont április 1. és augusztus 1. határnapok közé kell eszen.
V68	Az április 1. és augusztus 1. közötti időszakban történő leeresztést követően a tavak feltöltését 5 napon belül meg kell kezdeni a működés szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve.	
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell .	
V43	A nádaratás befejezéséről értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot.	
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni.	
V45	November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.	
V48	A nyílt vízfelszín kialakítása érdekében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvdágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).	
V50	. A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.	A nádasban aratatlan részeket kell hagyni a nemzeti park

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
		igazgatósággal egyeztetve
V52	A hagyásfoltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.	
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.	

Kiegészítő javaslatok, előírások:

- A II. tó délnyugati partján, Pálmonostora település közigazgatási határához tartozó nádas gémtelepének védelmében erre a kezelési egységre külön előírást nem javasolunk. A területet gazdálkodás nélküli avasodó nádasnak célszerű megőrizni. A kezelési egység tótól távolabbi szegélyrészeit a gyepes kezelési egység szikes mocsárra vonatkozó kezelési előírásai érinthetik. További gémtelepek kialakulása esetén az érintett területet a nádgazdálkodásból hasonló módon szükséges kizárni.
- A leszáradt területeken náddepó kialakítása védett növények előfordulási helyeinek figyelembe vételével történhet.

KE4 - Erdők:

(a) Kezelési egység kódja: KE4

(b) Kezelési egység meghatározása:

- azok a földrészek, ahol erdőtervezett faállományok találhatók

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területen összesen mintegy 70 ha fával borított terület található, ebből közel 20 ha idegenhonos és/vagy inváziós fajok alkotta kisebb-nagyobb állomány. Kezelési célállapotként rögzítendő, hogy a terület erdőborítottsága tovább nem növekedhet, ehelyett inkább annak fokozatos csökkentése a természetvédelmi célkitűzés. Az idegenhonos faegyedek kitermelése után őshonos fajokból álló kialakítandó erdőket az erdőtervezés során a vágáskor jelentős növelése, természetes nyiladékok hagyása, a zárttól a felnyíló, homoki erdősztyepp állapot felé mutató állapotok fenntartása irányában célszerű kezelni. A csak invazív, idegenhonos állományból álló erdőtervezett facsoportok (ezüstfa, ostorfa) helyét letermelést, véghasználatot követően erdőtervezésből célszerű volna kivonni, ezeken a területeken gyepek fenntartásának irányába célszerű lépéseket tenni. Ezek az állapotok a terület mikroklimatikus viszonyait a szikes tavaknak megfelelőbb állapot felé módosítják, az uralkodó szélirány a tavak vizének mozgatásában inkább részt tud venni, mint a jelenlegi, tavakat körülvéző zártabb erdők esetén. Új telepítésű erdő

létrehozása alkalmas területek hiányában egyébként nem reális, ugyanakkor számos területen természetvédelmi szempontból nem indokolható a felújítás sem. A jelölő élőhelyek és fajok között erdő/erdei környezetet igénylő nem található, a madárfajok számára a Natura 2000 terület határain kívül található nagyobb összefüggő erdők bőségesen elegendő fészkelő helyet jelentenek.

Az erdőkezelések során el kell távolítani az inváziós fajokat, azok állományait, az idegenhonos állományokat le kell cserélni – ez a terület védettségéből fakadó kötelezettség is. A gyepebe szüremkedő ezüstfa egyedeket, csoportokat célzott vegyszerezés után el kell távolítani. A lágyszárú és fásszárú inváziós fajok visszaszorítása érdekében megfontolandó az I. töegység körül kialakult, a nádassal határos erdőszegély marhával, bivallyal történő legeltetése.

Védett természeti területen lévő erdőkre a természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény előírásait kell alkalmazni:

- kerülni kell a teljes talaj-előkészítést és a vágásterületen az égetést.
- erdőnevelés a természetes erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítő, természetkímélő módszerek alkalmazásával
- erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal és természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, szálalás, szálaló vágás) módszerekkel kell végezni.
- Védett természeti területen erdőtelepítés kizárólag őshonos fafajokkal, természetkímélő módon és a termőhely típusra jellemző elegyarányoknak megfelelően végezhető.
- fakitermelést vegetációs időszak alatt csak természetvédelmi kezelési, növény-egészségügyi, erdővédelmi okból vagy havária helyzetben, a természetvédelmi hatóság engedélyével lehet végezni
- tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújulásra nem képes állományokban - összefüggően legfeljebb 3 hektár kiterjedésben - engedélyezhető,
- a végvágással, illetve tarvágással érintett erdőterülethez kapcsolódó állományrészekben további végvágásra, illetve tarvágásra csak akkor kerülhet sor, ha a korábban véghasznált területen az erdőfelújítás befejeződött.
- a tar-, illetve végvágás kiterjedése növény-egészségügyi okból és az újulat fennmaradása érdekében, vagy természetvédelmi indok alapján kivételesen meghaladhatja az ott meghatározott területnagyságot.
- védett természeti területen lévő, nem őshonos fafajokból álló erdőben a természetközeli állapot kialakítására a pótlás, az állománykiegészítés, az erdőszerkezet átalakítása, a fafajcsere, az elegyarány-szabályozás és a monokultúrák felszámolása útján kell törekedni.
- véghasználat a biológiai vágásérettséghez közeli időpontban végezhető,
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
- Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember.
- Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskoecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.

- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
- Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes őshonos faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Javasolt az érvényes erdőterv-rendelettel összhangban meghatározni a korlátozást.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül kizárólag fagyott talajon való közelítés lehetséges a nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetés alapján.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	Amennyiben nem a fő fafajokról van szó
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszíven terjedő fajok visszaszorítására.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E79	Tájidegen fafaj erdőtelepítésben és erdőfelújításban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetve alkalmazható.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és fásszáru fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

KE5 - Csatornák:

(a) Kezelési egység kódja: KE5

(b) Kezelési egység meghatározása:

- azok a földrészek, amelyek csatorna, árok besorolásban vannak és a terület vízháztartásában játszanak szerepet

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A jelenlegi állapotú csatornarendszerrel a tó állandó vízszintje, szabályozott töltése és ürítése nem optimálisan biztosítható. A terület É-i szélén a Kővágó-éri csatorna gátjának megerősítése/magasítása a tó vízszintjének stabilizálása érdekében mindenképpen szükséges. Mivel a területen jellemző a víz- és csapadékhányos időszakok hosszának növekedése, a vizes élőhelyek tervezhető megőrzése érdekében a lehető legnagyobb vízmennyiség őszi-tavaszi betározása szükséges. A vízgazdálkodási kérdések, tekintettel a terület egészére vonatkozó hatásokra, az általános javaslatoknál szerepelnek.

A csatornák karbantartását a jelölő kételtű, hulló és halfajok élőhelyi igénye alapján célszerű végezni. A mocsári teknős tojásrakása miatt a kisebb nyílt homokfelszínek létrehozása miatt számosállattal történő enyhe túllegetetés a csatornapartok karbantartására ideális kezelési módszer.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Megj.: ezek kóddal nem rendelkező, előírás-javaslatok.

Kód	Csatornákra, árkokra vonatkozó előírás-javaslatok
-	Karbantartáskor a hínárkaszálást, nádvagást javasolt előnyben részesíteni a kotrással (beleértve a gyökérvágás iszapoltást) szemben, évente akár több alkalommal végezve a védett, illetve jelölőfajok (vízi gerinctelenek, hal-, kételtű és hullófajok) szaporodási időszakán kívül.
-	Kotrás csak akkor történjen, ha egyértelműen, dokumentáltan igazolt, hogy az egyéb típusú karbantartás (hínárkaszálás, nádkaszálás) nem elégíti ki a jogos, nem természetvédelmi igényeket.
-	A kotrásos karbantartás augusztus 1. és október 15. között történjék, mert ez zavarja legkevésbé az élőlények szaporodását, illetve a telelést. A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve, indokolt esetben július 1-jétől október 30-ig terjeszthető ki a karbantartási időszak. Ettől eltérni csak rendkívüli havária helyzetben lehet.
-	A meder növénymentesítése (a parti sávot és a csatorna nádszegélyét nem érintő hínárkaszálás) június 15. és február 15. között, a parti sáv rendezése július 15. és február 15. közötti időszakban történjen. Ettől eltérni rendkívüli havária helyzetben lehet.
-	Vegyszeres növényzetirtás ne történjen a védett természeti területet érintő csatornaszakaszon.
-	Árkok/csatornák parti gyepes sávjainak karbantartását kaszálással vagy a terület vízállapotához igazodó állatfaj(ok) legeltetésével (marha, ló, birka, bivaly) szükséges megoldani.

További kivett területek

A fenti kezelési egységekbe nem tartozó kivett területek tanyahelyek, majorok és épületek azok a földrészletek, amelyek a többi kezelési egységen történő gazdálkodás technikai hátterét tudják biztosítani. Amennyiben ezeken a területeken olyan földhasználat folyik, ami a fenti kezelési egységeknek megfelelő (szántóföldi művelés, kert, gye), törekedni kell, hogy a terület természetvédelmi célállapotának megfelelő gazdálkodás folyjék. Külön gazdálkodáshoz kötődő kezelési előírást – a jogszabályokból adódó kötelező előírásokon túl – nem teszünk, egy kiegészítő javaslat kivételével:

- invazív, különösen fás szárú növényfajok visszaszorítása, állatbeállók környékén propagulumforrások felszámolása (különösen bálványfa)

3.2.2 Élőhelyrekonstrukció és élőhely fejlesztés

A KNPI tervez megvalósítani egy KEHOP pályázatot 2017-től. A pályázat tartalma a természetvédelmi kezelésre és a kapcsolható turisztikai beruházásokra vonatkozik, olyan elemekkel, mint élőhely rekonstrukció, tó egységesítés az I. és II. tó közötti töltés elbontásával, helybeliek gát helyetti úthasználata Natura 2000 területen kívüli út létesítésével a töltés anyagának máshova beépítésével (Kővágó-ér gátjának magasítása az elszivárgó vizek visszatartása érdekében), betonozások (teleltető) eltüntetése, tanösvény, nádirtás gyökérzónásan (látogatóhelyek, tanösvény elől), üledék kiszedés.

3.2.3 Fajvédelmi intézkedések

Az enyhén túllegeltetett, mocsári teknős tojásrakás számára ideális csatorna és tópartokon, ahol az ragadozók miatt szükséges, mocsári teknős fészkek örök (lerácsozott teknősfészkek) alkalmazását érdemes folytatni.

3.2.4 Kutatás, monitorozás

A jelölő fajok esetén a jelenleg nem igazolható fajokkal kapcsolatos célzott kutatás folytatása javasolt (vágócsík (*Cobitis taenia*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), lápi póc (*Umbra krameri*), apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)), különös tekintettel az érintkező, nem Natura 2000 területek élőhelyeire, csatornákra. A többi faj esetén az NBmR protokoll használata elégséges a tervben megfogalmazott élőhelyfenntartás és -fejlesztések hatásának monitorozására.

3.2.5 Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységeit bemutató térképek

3. 3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Péteri-tó kJKT'T jelentős része országos jelentőségű védett terület, itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásai az irányadók. Ennek értelmében az ex lege területnek is minősülő szikes területek – itt a szikes gyepek és szikes mocsár kezelési egységekhez tartozó területe – esetében kaszálás, legeltetés csak a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető. A területen található szikes tó területek döntő többsége állami tulajdonban és kezelésben van, itt a területhasználat részleteit az Igazgatóság határozza meg.

A védett területnek nem minősülő Natura 2000 területek esetében az alapvető szabályozási keretet a 275/2004 (X. 8.) Natura 2000 Korm. rendelet adja meg.

A Natura Korm. rendeletben foglaltaknál részletesebb kötelező földhasználati szabályok vonatkoznak a magántulajdonban lévő Natura 2000 gyepterületekre. Ezeket 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet tartalmazza.

Erdőterületeken a Natura 2000 szempontokat jelenleg hatályos körzeti erdőterv, illetve az ez alapján készített üzemtervek tartalmazzák. További természetvédelmi szempontú előírások a következő erdőtervezési ciklus során építhetők be az erdőtervekbe.

A 3.2 pontban leírt előírás-javaslatok a jelenleg érvényben lévő szabályozás alapján agrár-környezetgazdálkodási, illetve erdő-környezetvédelmi programok keretében, önkéntes vállalásként valósíthatók meg.

3.3.1 Agrártámogatások

Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a Péteri-tó kJKT'T Natura 2000 területen való mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Miként az ország bármely más mezőgazdasági területén, a jogszabályokban előírt, kötelező földhasználati előírások betartása esetén **egységes területalapú támogatás** igénybe vehető a területen.

Igényelhető kompenzációs kifizetések (csak a 2017 folyamán is még nyitott, le nem zárt pályázatokat tüntettük fel):

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet kötelező előírásainak betartása és a **Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot** (HMKÁ) **fenntartása** esetén, a 2020-ig érvényben lévő, VP4-12.1.1-16. kódú pályázat alapján évi 69eur/ha/év kompenzációs támogatás igényelhető.

A Natura 2000 terület **magánjogi erdőgazdálkodó által művelt erdőterületeire** a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések pályázhatóak. Célja kompenzáció biztosítása az erdőgazdálkodónak az Evt. 73. § (7)-(8) bekezdése alapján az erdőtervben (és ezáltal az erdőgazdálkodásban) megjelenő korlátozásokból fakadó bevételkiesés ellentételezésére. A támogatást azok az erdőgazdálkodók vehetik igénybe, akik olyan Natura 2000 erdőterületeken gazdálkodnak, melyek esetében az állami tulajdon nem éri el és nem haladja meg az 50%-ot.

A támogatás összege faállomány típusától és korcsoportjától függően 41-230eur/ha/év között mozog.

Beadási határidő: 2020.05.15. Natura erdő kompenzációs támogatás minden évben az Egységes Kérelem felületen keresztül lehet igényelni, az egységes kérelem szabályai szerint.

A tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztésére, a fafajok adaptációs képességének növelésére, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatására a VP4-15.1.1-17 - **Erdő-környezetvédelmi kifizetések**re vonatkozó pályázat szolgál. Támogatási kérelmet - az Evt. alapján – legkésőbb a támogatási kérelem benyújtásakor - jogerősen nyilvántartásba vett magánjogi erdőgazdálkodók, vagy települési önkormányzatok (amennyiben állami tulajdonban lévő erdő erdőgazdálkodója), nyújthatnak be.

Beadási határidő: 2019.02.15. Eddig az időpontig a támogatási kérelmek benyújtása folyamatosan történhet, az elbírálásuk azonban szakaszos.

A jelenleg futó VP4-4.4.1-16. kódú pályázati felhívás alapján **támogatás vehető igénybe a növény- és állatvilág fajgazdagságának növelése érdekében tett, nem közvetlenül gazdálkodási célú földhasználati intézkedésekre.**

A támogatás mértéke 400 eurónak megfelelő forintösszeg/ha vagy 100 folyóméter, a beadási határidőig 2018.07.31.-ig, folyamatosan történhet a kérelmek benyújtása, az elbírálásuk azonban szakaszos.

Vízvédelmi célú nem termelő beruházásokra: létesítmények kialakítására, fejlesztésére a VP4-4.4.2.1-16 kódú, míg a vízvédelmi és vizes élőhely létrehozására, fejlesztésére VP4-4.4.2.2-16 kódú pályázat szolgál. A felhívás célja a területi vízviszataratás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzésének, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása céljából. A beadási határidő az első pályázatnál 2019.03.01., a másodiknál 2018.07.11.

A területen 2016. január 1. óta az **MTÉT zónarendszeren** keresztül igényelhetőek voltak természetvédelmi zonális támogatások. Időközben ezen pályázatok lezárultak.

A tervezési területen 2015 és 2020 között a Vidékfejlesztési Program Agrár-környezetgazdálkodási támogatásai széles körben voltak igénybe vehetők. A terület teljes egészében része a Homokhátság Magas Természeti Értékű Területnek, így ezt is figyelembe véve az alábbi horizontális és zonális (MTÉT és vízvédelmi célú) tematikus előíráscsoportok kifizetéseinek igénylésére van lehetőség a terület egyes részein:

Horizontális szántó – tematikus előíráscsoport 1.

Horizontális gyepek – tematikus előíráscsoport 2.

Horizontális nádas – tematikus előíráscsoport 4.

MTÉT alföldi madárvédelmi szántó – tematikus előíráscsoport 7.

MTÉT alföldi madárvédelmi gyepek – tematikus előíráscsoport 13.

Erózióérzékeny szántó – tematikus előíráscsoport 9.

Belvízérzékeny szántó – tematikus előíráscsoport 10.

Aszályérzékeny szántó – tematikus előíráscsoport 11.

Belvíz érzékeny gyepek – tematikus előíráscsoport 16.

Erdőgazdálkodás

Igénybe vehető **erdészeti támogatások:**

	Megjegyzés
VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	Magán erdőgazdálkodók részére
VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások	Jogosultsági feltételeknek meg kell felelni. Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések	Támogatásra jogosult még: települési önkormányzatok, amennyiben állami tulajdonban lévő erdő erdőgazdálkodója
VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése	Támogatásra jogosult még: az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 110/2003. (X.21.) FVM rendelet 1.§ (3) bekezdés c) pontja alapján nyilvántartásba vett erdészeti szaporítóanyag termelők, és a közjogi szervezetek. Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése	Támogatásra jogosult még: az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 110/2003. (X.21.) FVM rendelet 1.§ (3) bekezdés c) pontja alapján nyilvántartásba vett erdészeti szaporítóanyag termelők, és a közjogi szervezetek. Többségi állami tulajdon esetén a

	kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése	
VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása	
VP-5-8.6.2-16 Erdői termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek	Támogatásra jogosult még: önkormányzati erdőgazdálkodók.
VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése	
VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások	Támogatásra jogosult még: önkormányzati erdőgazdálkodók, mikrovállalkozások, erdészeti szolgáltató vállalkozások. A támogatást igénylők körére vonatkozó részletes feltételeket a pályázati felhívás 4.1. fejezete tartalmazza.

Az igénybe vehető erdészeti támogatások ismertetése

Megjegyzés: Az alábbi részletes leírások az Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez című dokumentum agrártámogatási mellékletéből származnak (www.termeszetvedelem.hu).

VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a magán erdőgazdálkodóknak, akik Natura 2000 erdőterületeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti MePAR és az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő lehatárolásokat figyelembe véve kerül meghatározásra. A támogatási összegek mértéke függ az igényelt faállomány-típustól és korcsoporttól.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka 1 év, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül –

minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri képzésen való részvétel.

VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a teljes erdőszerkezet átalakítás támogatásával elsősorban a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani. Az erdő egyes szerkezeti elemeinek átalakítása, több szintes állományszerkezet kialakítása, valamint az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulásokká történő átalakítás az alátelepítéssel történő erdőszerkezet átalakítás segítségével valósítható meg. A felhívás keretében az intenzíven terjedő idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása is támogatott. Az erdei élőhelyek változatosságának növelése szempontjából további fontos élőhelyfejlesztési lehetőség az erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

A felhívás keretében az alábbi célterületek támogathatók:

- 1) A szerkezetátalakítási célok megvalósítása érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A.) Tarvágást követő teljes erdőszerkezet átalakítás

B.) Erdőállomány alatti erdősíttéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás

C.) Alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás

- 2) Klímarezisztens szaporítóanyaggal történő erdőfelújítás
- 3) Egyéb, az erdei ökoszisztémák ellenálló-képességének és környezeti értékének növelése érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A.) Intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása

B.) Erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása

Az 1.) és 2.) ponthoz kapcsolódóan az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre lehet még plusz támogatást igényelni:

a.) kerítés létesítése

b.) villamos karám (villanypásztor) létesítése

c.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése

d.) erdőszegély kialakítása

A 3.) ponthoz kapcsolódóan az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre lehet még plusz támogatást igényelni:

a.) tuskókenés

A támogatási kérelmeket 2019. február 28.-ig lehet benyújtani. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A felhívás célja, hogy támogatást nyújtson azon erdőgazdálkodóknak, akik önkéntes alapon, a vonatkozó jogszabályi előírásokban és az erdőtervben foglalt jogosultságaikat kihasználva, a kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokat tesznek. Mindezzel a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztését, a fafajok adaptációs készségének növelését, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatását kívánjuk előmozdítani. A felhívás keretében 3 különböző célterületre igényelhető támogatás:

- 1) Szálláló erdőgazdálkodás
- 2) Erdőállományok kézimunka igényes ápolása
- 3) Természetkímélő anyagmozgatás

A Szálláló erdőgazdálkodás célterülethez az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre igényelhető még további támogatás:

a.) kerítés építése

b.) villamos karám (villanypásztor) létesítése

c.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése

d.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen magfogó rőzsefonat készítése

e.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen fatörzs elhelyezése

A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri képzésen való részvétel.

A támogatási kérelmeket 2017. február 16.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen 2019. február 15.-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A felhívás célja, hogy a magyarországi erdészeti fajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fajokunk evolúciós potenciálját hosszú távon megvédje és fenntartsa. Ezért szükséges a már meglévő genetikai megőrzésre szolgáló területek fejlesztése, illetve újabbak létrehozása. A pályázat keretében az alábbi tevékenységekre lehet vissza nem térítendő támogatást igényelni:

1.) In situ génmegőrzési módok esetében:

- a) erdészeti génrezervátumok fenntartása,
- b) magtermesztésre kijelölt törzsállományok fenntartása

2.) Ex situ génmegőrzési módok esetén:

- a) juvenilis formában, genotípus gyűjtemény fenntartása
- b) oltvány formában, genotípus gyűjtemény fenntartása
- c) faalakú formában utódnemzedék, származás, család gyűjtemény fenntartása
- d) faalakú formában genotípus gyűjtemény fenntartása

3.) Erdészeti faanyagtermelő növények törzsültetvényei:

- a) vegetatív szaporítású fajok, fajták, szuperelit és elit fokozatú anyatelepeinek fenntartása
- b) generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek fenntartása

Támogatási kérelmet az alábbi időszakokban lehet(ett) benyújtani:

- 2016. december 8. - 2016. december 19.
- 2017. március 1. – 2017. március 31.
- 2018. március 1. – 2018. március 30.

VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése

Akárcsak az előző felhívásnál a cél itt is a magyarországi erdészeti fajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosság fenntartása. Jelen felhívás is támogatja a már

meglévő genetikai megőrzésre szolgáló területek fejlesztését, illetve újabbak létrehozását. A pályázat keretében az alábbi tevékenységekre lehet vissza nem térítendő támogatást igényelni:

1.) In situ génmegőrzési módok esetében:

- a) erdészeti génrezervátumok létesítése
- b) magtermesztésre kijelölt törzsállományok létesítése

2.) Ex situ génmegőrzési módok esetén:

- a) juvenilis formában, genotípus gyűjtemény létesítése
- b) oltvány formában, genotípus gyűjtemény létesítése
- c) faalakú formában utódnemzedék, származás, család gyűjtemény létesítése
- d) faalakú formában genotípus gyűjtemény létesítése

3.) Erdészeti faanyagtermelő növények törzsültetvényei:

- a) vegetatív szaporítású fajok, fajták, szuperelit fokozatú anyatelepeinek létesítése
- b) vegetatív szaporítású fajok, fajták elit fokozatú anyatelepeinek létesítése
- c) generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek létesítése

4.) Megőrzésre érdemes genetikai erőforrások felmérése, dokumentálása, nemzeti nyilvántartásba vétele

Fenti tevékenységekhez az alábbi kiegészítő tevékenységek társíthatók és jogosultak még támogatásra.

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

- Molekuláris genetikai vizsgálatok fekete nyár (*Populus nigra*) faj esetében.
- Szokásostól eltérő talaj előkészítés a generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek létesítése esetén.

Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

- Szokásostól eltérő talaj előkészítés a felhívás 3.1.1.2 fejezet 2. b), c), d), pontjai esetében amennyiben a tevékenység az Országos Erdőállomány Adattárban az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 16. § (6) bekezdése alapján nyilvántartott erdőrészlet területén valósul meg
- Kerítés létesítése a felhívás 3.1.1.2. fejezet 1.a), b), 2. b), c), d), 3 b), pontjai esetében.

A támogatási kérelmeket folyamatosan lehet benyújtani egészen 2019. március 29.-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

Mivel a klímaváltozás jelentős és egyre fokozódó abiotikus kockázatokat jelent, Magyarországon is egyre gyakoribbá váltak a száraz, aszályos évek – ezáltal a tűzveszély is jelentősen növekedett. Az erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtüzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

1.) Tűzpászták esetén:

a) „A” típusú keskeny tűzpászta kialakítása vagy fenntartása;

b) „B” típusú járható tűzpászta kialakítása vagy fenntartása;

c) „C” típusú széles tűzpászta kialakítása vagy fenntartása.

2.) Víznyerőhely esetén:

a) „A” típusú víznyerőhely kialakítása:

aa) vízzáró talaj alkalmazása;

ab) egyéb szigetelés alkalmazása.

b) „B” típusú víznyerőhely kialakítása:

ba) vízzáró talaj alkalmazása;

bb) egyéb szigetelés alkalmazása.

c) „C” típusú víznyerőhely kialakítására:

ca) vízzáró talaj alkalmazása;

cb) egyéb szigetelés alkalmazása.

3.) Fenyő fő-fafajú állományok tisztításából származó fenyő tisztítási anyag eltávolítása.

4.) Tuskósortok lehordásának támogatása.

A támogatási kérelmeket folyamatosan lehet benyújtani egészen 2019. április 3.-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve – és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása. Csak olyan káresemények esetén igényelhető a támogatás, ahol korábban a gazdálkodó vagy a szakszemélyzet eleget tett a 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 37. § szerint előírt bejelentési kötelezettségének, és a károsodás mértéke az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (az erdészeti hatóság) által igazoltan eléri a meghatározott mértéket.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A támogatás az Evt. hatálya alá tartozó a 16. § (6) bekezdésében meghatározott területeken vehető igénybe a felhívásban meghatározott részletes szakmai feltételek szerint.

A támogatás az erdőgazdálkodási potenciál esetében az alábbiak szerint épül fel:

a. helyreállítási alaptámogatás,

b. kiegészítő támogatás.

Az Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján kiegészítő támogatás adható a következő tevékenységek elvégzésére:

- 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése; vagy
- 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése.

A kiegészítő támogatás önállóan nem, csak az alaptámogatással együtt vehető igénybe.

Nem igényelhető támogatás:

- tőrevágással, sarjztatással történő erdő-helyreállításra,
- karácsonyfatelepre, díszítőgallytelepre;
- fás szárú energetikai célú ültetvényre;
- 15 évnél rövidebb vágáskorú faállományra;
- az árvíz által az Erdőrendezési Szabályzatról szóló 88/2000. (XI. 10.) FVM rendelet alapján készült Erdőrendezési útmutató szerinti, „nagyon mély és mély fekvési besorolású ártéren” keletkezett kár után

- Magyar Állam tulajdonában és a Honvédelmi Minisztérium kezelésében lévő lő-, és gyakorlótér területére.

A támogatási kérelmeket – amelyek egyben kifizetési igénylésnek is minősülnek – minden évben az egységes kérelem keretében lehet benyújtani. Támogatást igénylő a felhívásban meghatározott feltételek alapján a káresemény bekövetkeztét követő két naptári éven belül, a tevékenység erdőrészletenkénti maradéktalan megvalósítását követően jogosult a támogatási kérelem benyújtására. Ettől a határidőtől abban az esetben lehet eltérni, ha az erdészeti hatóság a Vhr. 29. § (5) bekezdésére való hivatkozással – kizárólag jelentős mértékű abiotikus károsítás bekövetkezése miatt – határozatban rögzíti, hogy a Vhr. 28. § (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül, az erdőgazdálkodónak nem felróható okból a felújítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni és egyúttal számára engedélyezte a felújítás megkezdésére vonatkozó határidő kitolását.

VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat. Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- a) kézi befejezett ápolás, gépi befejezett ápolás;
- b) tisztítás fahasználat;
- c) magas törzsnyesés (5m), kihordás, sorba rendezés, vagy aprítás.

Támogatási kérelmet az alábbi időszakokban lehet(ett) benyújtani:

- 2016. április 15-től – május 16-ig
- 2017. március 1-től – március 31-ig
- 2018. február 1-től – február 28-ig.

VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön. A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A) erdei pihenőhely kialakítása vagy továbbfejlesztése: jellemzően gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti berendezés-együttes,

B) erdei kirándulókörnyéki kirándulókörnyék kialakítása vagy továbbfejlesztése: intenzíven látogatott, huzamosabb ott tartózkodást biztosító vagy kirándulási célt szolgáló, többfunkciós közjóléti berendezés-együttes, amely a kirándulók számára pihenési, rekreációs lehetőséget is biztosít.

Mindkét célterületen kizárólag korlátozásmentesen és ingyenesen igénybe vehető eszközök és létesítmények támogathatók, amelyeket a kedvezményezettek kötelesek 5 éven keresztül úgy fenntartani, hogy térítésmentesen igénybe vehetők legyenek. Egy támogatási kérelmet egy vagy akár mindkét célterületre is be lehet nyújtani.

A támogatási kérelmeket folyamatosan lehet benyújtani egészen 2019. március 29.-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli gazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energia rendszer kiszolgáltatását, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak önállóan:

Az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához szükséges, a felhívás 4. számú mellékletében felsorolt gépek, eszközök beszerzése:

- I. Erdőgazdálkodásban használt gépek, eszközök beszerzése
- II. Fatermékek felkészítését szolgáló gépek beszerzése
- III. Erdei gomba, gyógynövény és vadgyümölcs feldolgozását vagy tárolását szolgáló fejlesztés.

Fenti tevékenységekhez kapcsolódóan az alábbi tevékenységek támogathatók még, nem önállóan:

- Tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése. (kötelező)
- Projekt-előkészítés, projekt-menedzsment. (választható)

A kérelmek elbírálása szakaszosan történik. A felhívás 2017. augusztus 28.-án a kötelezettségvállalási keret kimerülése miatt felfüggesztésre került.

Javasolt agrártámogatási rendszer

A terv kapcsán nem teszünk javaslatot.

3.3.2. Pályázatok

Lásd 3.2.2.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Résztevők száma/levél, hirdetmény száma	Időpont
gazdafórum	jelenléti ív és emlékeztető	7 fő	2016. 05. 17. 14.00
önkormányzati közzététel	önkormányzati igazolás		
honlap	internetes elérhetőség, honlap címe		www.knp.hu
érintettek levélben vagy e-mailban történő megkeresése és tájékoztatása	levélről és postai feladást igazoló szelvényről másolat, kinyomtatott e-mail visszaigazolás		

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

- érintett önkormányzatok
- térségi gazdálkodók és gazdálkodó szervezetek
- vadásztársaságok
- illetékes természet- és környezetvédelmi, építésügyi valamint vízügyi, vadászati és erdészeti hatóságok és igazgatási szervek
- gazdálkodói és ipari érdekképviselői szervek
- megyei, ill. járási kormányhivatalok illetékes osztályai
- közlekedési és távközlési vállalatok
- rendészeti szervek
- térségi, ill. országos működésű civil szervezetek

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Észrevételt	A legfontosabb észrevételek	Beépítésre	Ha nem – indoklás, ha igen -
-------------	-----------------------------	------------	------------------------------

tette	összefoglaló ismertetése	került-e a tervbe?	hova került beépítésre
ATIVIZIG	a tervben szereplő vízgazdálkodási kívánalmaknak technológiai és időkorlátja van, ezeket teljesíteni akkor lehet, ha normál ügymenet van. Havária esetén borulhat minden. Célszerű lenne üzemelési vízjog keretein belül megvalósítani a terület vízgazdálkodását. A belvízi tározás kiváltása megoldható kérdés, de akkor ennek a megtárgyalása, tervezése, megvalósítása plusz feladat. Fontos lehet a tavakba kerülő víz minőségi követelménye (pl. tisztított szennyvíz, termálvíz ne kerüljön a tóba), ennek a paramétereit is szükséges lehet rögzíteni a tervben és az üzemelési vízjogi dokumentumban.	igen	A Vízgazdálkodás fejezetet az észrevételnek megfelelően módosítottuk. A vízjogi üzemeltetési engedély módosítása az illetékesek közötti többoldalú egyeztetések nyomán jöhet létre.
Molnár László, KNPI	Az évek során sokat csiszolódott a vízüggyel a kapcsolat, konfliktusok mostanában nincsenek. A Kővágó-ér felé való elszivárgást a természetvédelem ideiglenesen kezelni tudja – végleges megoldást természetesen találni kellene, remélhetőleg KEOP forrás jut rá –, problémát a Dong-éren és a Csengelén keresztül érkező szervesanyag terhelések jelentenek, előbbi javuló tendenciát mutat, de ennek az érnek a vízhiánya okoz aszályosabb periódusban problémát. Ha a nyár eleji periódusig a 80 cm-es vízmércén mért tavi vízszintet tartani lehet, akkor nem szokott leszáradás problémát jelenteni.	igen	A Vízgazdálkodás fejezetet az észrevételnek megfelelően módosítottuk. A vízjogi üzemeltetési engedély módosítása az illetékesek közötti többoldalú egyeztetések nyomán jöhet létre.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot-jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Péteri-tó kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület (a továbbiakban: Péteri-tó kJT – HUKN20027) a Kiskunsági löszös hát földrajzi kistáj déli szélén található, legnagyobb része Pest megyében, de a déli részek már átlógnak Csongrád megyébe is.

A Kiskunsági löszös hát 81 és 143 m tszf-i magasságú kistáj, lösszel és homokkal fedett hordalékkúpság. Az átlagos relatív relief értéke 5 m/km^2 . A kistáj enyhén tagolt síkság. A síkság legnagyobb részét kitevő Kecskemét és Kiskunfélegyháza közötti részén ÉNy-DK-i csapású hosszanti homokbuckák helyezkednek el, amelyeket 1,5 m vastag, löszös lepel fed. A homokbuckák között ovális alakú kismedencék sorozata (szikes tavakkal) alkot rendszert. A déli területeken mozaik szerűen szikes laposok, mocsarak, tavak találhatók, melyek egyike a Péteri-tó is.

1.1.1 Éghajlati adottságok

A Péteri-tó kJT meleg-száraz éghajlatú övezetben helyezkedik el. A terület az ország legnapfényesebb részén található, a *napsütéses* órák száma évente 2030-2050 óra közötti, nyáron körülbelül 800, télen pedig jellemzően összesen 190 óra.

A *hőmérséklet* évi átlaga $10,5-10,7^\circ\text{C}$, a vegetációs időszaké $17,5^\circ\text{C}$. A napi középhőmérséklet április 1-3, valamint október 20. között 10°C fölötti, mintegy 198-200 napon keresztül. A fagymentes időszak április 3-5. és október 25-28. között valószínű, összesen 205 nap körüli. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga $34,0^\circ\text{C}$ fölötti, a minimumoké $-16,0^\circ\text{C}$.

Az évi *csapadék*összeg 510-530 mm körüli, a vegetációs időszakban 300-320 mm. A 24 órás csapadékmaximum 124 mm (Kecskemét). A hóborítás átlagosan 30-32 napig jellemző, amelynek maximális hóvastagsága 18 cm. Az ariditási index 1,32-1,36 körüli.

A leggyakoribb szélirányok az ÉNy-i, de jelentős a D-i is. Az átlagos szélesebesség 2,5-3 m/s.

Az időjárási elemek közül a viszonylag kevés és szeszélyes eloszlású csapadék fejtik ki a legjelentősebb hatást a térség vegetációjára, a térség klímazonális vegetációját melegigényes, szárazságtűrő növények alkotják. A vízigényes mocsári-lápi vegetációtípusok megjelenését helyi, edafikus okok teszik lehetővé, mivel a speciális geográfiai adottságok miatt lokálisan kialakuló bő vízellátottság alakulhat ki.

1.1.2 Vízrajzi adottságok

A Péteri-tó kJT a Duna-Tisza köze vízválasztójának keleti határán fekszik, vizei a Tisza felé folynak le. A tó részben deflációs eredetű szikes tó. Medre a XX. század elejéig természetes volt, a vízfelület közel háromszorosa lehetett a mainak. Nem szabályozták, tavasszal a laposabb területek telítődtek vízzel, igazi réti világ alakulhatott itt ki. A tó mai állapotát az 1920-30-as években történt szabályozások határozzák meg: a víz felülete jelentősen lecsökkent, medrét a

halastavi hasznosításnak megfelelően alakították ki. A tó vízszintje mára teljesen szabályozott: a vízutánpótlása alapvetően a Dong-éri-főcsatornából zsilipeken keresztül érkező vízből származik.

A Péteri-tavat 3 tóegység alkotja, amelyeken kívül egy időszakos vízállás kapcsolódik hozzá:

I. tó	Petőfiszállás	72 ha
II. tó	Pálmonostora	144 ha
III. tó	Pálmonostora	18 ha
Récés-szék	Pálmonostora	időszakos vízállás

Az I. és II. tavat az első világháborúban, hadifoglyok által épített, 1 km hosszú földgát választja el egymástól. A II. és a III. tó között pedig a Dong-éri-főcsatorna, valamint természetes homokhátak húzódnak.

A Péteri-tó egykori kiterjedtebb mederrészein sekély szikes tócsák maradtak vissza: ezek a terület déli-délkeleti részein, valamint a „Kocsis-rét”-nek nevezett Ny-i szegletben találhatók.

Az elmúlt 100 évben jelentősen csökkent a Péteri-tó kiterjedése. A területen található sekély vizű szikes tócsák, szoloncsák talajú időszakosan vízborította területek éppen abban a térszintben találhatók, amelyek korábban még az állandó vizű tómeder szerves részei voltak. Ezeket a területeket néhány évtizede még kiterjedt nádasok borították, manapság pedig részben sótűrő sziki növénytársulások találhatók rajta.

A természetvédelmi terület belvíztározóként is működik, amely összesen 1 millió m³ belvíz tározására kötelezett, a terület azonban a tóegységek feliszapolódása miatt mindösszesen csak 0,8 millió m³ belvíz tározására alkalmas. Szükségtározóként nem nyilvántartott.

A védett területen több, vízgazdálkodással kapcsolatos létesítmény, pl. vízmércék, vízmegőrzést szolgáló műtárgyak és hidak találhatók.

Csatornák

Dong-éri-főcsatorna:

A Péteri-tó kJT fő vízfolyása a Dong-éri-főcsatorna. A főcsatorna a Duna-Tisza köze olvadékvizeit és csapadékvizeit és néhány település tisztított szennyvizét szedi össze és viszi a Tiszába. Kiskunhalas térségében ered, s Kiskunmajsa, Jászszenzlászló határvidékein áthaladva éri el a vizsgált térséget Csengele és Petőfiszállás között, a két község határvonalán fut kelet felé, majd a Fekete-halomtól kezdve Pálmonostora község külterületén belül halad. A kJT-t az E5-ös út határvonallal hagyja el, mely alatt áthaladva egy „bukóval” 1-2 m-rel alacsonyabban fekvő térszintre tér, s mintegy további 20 km-t megtéve éri el a Tiszát Baks térségében.

Szentkúti-ér:

A Dong-éri-főcsatorna a Péteri-tó területén belül veszi fel az északnyugat felől, Petőfiszállás felől folyó Szentkúti-eret, mely 3 m széles, viszonylag gyakran kiszáradó vízfolyás. A Szentkúti-ér a

„Czombos-tanya” közelében éri el a védett területet, a „Kocsis-tanyától” keletre halad el, és a „Sziget-erdőtől” délre folyik bele a Dongéri-főcsatornába.

Kővágó-ér:

Ugyancsak északnyugat felől érkezik a területre a Kővágó-ér. Jóval kisebb vízhozamú az előzőekben említett Szentkúti-érnél. Egykor az I. tó feltöltésére szolgált, s közvetlenül az I. tóba folyt, a tó északnyugati végénél. Az 1970-es évektől megkerülő csatorna épült az I. tó északi partja mentén és azóta ezen áramlik – ha nem szárad ki – a fő vízmennyiség. A Kővágó-ér vize is a Dongéri-főcsatornában köthet ki zsilipek útján, többnyire azonban bevezetve a tóba, annak feltöltésére szolgál, s vize legtöbbször a tavak lecsapolása alkalmával kerül csak bele a Dongéri-főcsatornába. A Kővágó-éri-csatorna az I.-II. tóegységeket közvetlenül elkerülő szakasza megcsapolja a tavakat. A II. tó teljes feltöltése nem lehetséges maradéktalanul, mert a csatorna depója elhabolódott, azon átbukik a víz, valamint a csatornában buzgárok formájában talál utat a tóegység vize. Az 1970-es éveket megelőző állapot helyreállítása kívánatos, amikor a csatorna vize közvetlenül az I. tóegységbe került, onnan átszivárgott a II. tóegységbe, és innen belvízvédelmi helyzetben közvetlenül a Dongéri-főcsatornába lehetett bevezetni a vizet.

Egy vízjogi engedély nélküli csatorna is létezik a KNPI vagyonkezelésében álló Csengele 0206/1 hrsz-en. A csatorna a nem védett területen ered és a Dongéri-főcsatornába torkollik. Az illegális üzemi csatorna feliszapolódott jellege miatt már többször panaszkodtak a 0204/14 és 0206/4 hrsz-ú lakott ingatlanok tulajdonosai. A probléma abból adódik, hogy olyan vizeket vezet a csatorna a tanyák környéki területekre, amelyek egyébként ott nem jelennének meg. Vízügyi nyilvántartásban nem szerepel, ezért a kezelését a vízügyi ágazat egyik szereplője sem vállalja fel. A lecsapoló jellege egyben természetvédelmi problémát is jelent, mert védett és nem védett természeti területek vizét csapolja le.

Felszín alatti vizek helyzete, minősége, dinamikája, hatásai a táji, természeti értékekre

A térségben természetes folyóvíz nincs, a vízutánpótlás csapadék és talajvíz eredetű. A területen a talajvíz 0,5 – 1,5 m mélységben helyezkedik el. A Duna-Tisza közére jellemző talajvízszint csökkenés itt is megfigyelhető, de ennek ellenére vannak magasabb talajvízszint állású foltok is. A talajvíz kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, maximális keménysége 24 nk°. A szulfáttartalom 60-300 mg/l között ingadozik. A befolyó csatornáknak a tó vízutánpótlásában, feltöltésében és a terület vízkészletének növelésében fontos szerepük van. A vegetációra a terület vízviszonyainak alapvető jelentősége van, a nádasok, szikes mocsarak és rétek állapotát a vízviszonyok nagymértékben befolyásolják.

Ásvány-, hév- és gyógyvizek

A területen összesen 5 kút van, ebből 4 ma is működő.

A területen található artézi kutak:

1. A Petőfiszállás 0152/19 hrsz „a” alrészletén, KNPI vagyonkezelésében álló ingatlanon található. Felszíntől mért talpmélysége 260 m. Jelenlegi vízhozama kb. 1 l/perc. A kút 1970. évben létesült. A KNPI jelenleg nem hasznosítja, vize természetes mocsarat táplál.
2. A Petőfiszállás 0155/10 hrsz-en fekvő Zugi-tanya a KNPI vagyonkezelésében áll, amelyen egy a felszíntől mért 236 m talpmélységű artézi kút található. Béléscső 89 mm. Kifolyócső magassága 91,8 m.Bf. Eredeti vízhozam 600 l/perc és jelenlegi vízhozama kb. 1 l/perc. A kút 1936 évben létesült. A KNPI nem hasznosítja.
3. A Pálmonostora 0270/15 hrsz-ú Keleti Fény Szövetkezet tulajdonában álló un. Alsó-halásztanyán ingatlanán egy a felszíntől mért 224 m talpmélységű artézi kút található. Kifolyócső magassága 91,96 mBf.. Eredeti vízhozam 600 l/perc és jelenlegi vízhozama kb. 0,5 l/perc. A kút 1919 évben létesült. A Keleti Fény Szövetkezet hasznosítja.
4. A Pálmonostora 0270/16 hrsz-ú Keleti Fény Szövetkezet tulajdonában álló ingatlanon egy a felszíntől mért 224 m talpmélységű artézi kút található. Béléscső 133 mm. Nincs vízhozama. A kút 1933 évben létesült.
5. A Pálmonostora 0270/16 hrsz-ú Keleti Fény Szövetkezet tulajdonában álló ingatlanon egy a felszíntől mért 267 m talpmélységű artézi kút található. Vízhozama jelenleg 400 l/perc, azaz 576 m³/nap. 1970-ben létesítették.

1.1.3. Talajtani adottságok

A Péteri-tó kJT'T szélfúttá homokkal fedett hordalékkúpsíkság típusú kistájban helyezkedik el. A tó egy nagyobb löszterület, a Kecskemét-Kiskunfélegyháza irányban húzódó terület délnyugati részén alakult ki, ahol a löszre É-Ny irányú buckasorokat hordott a szél. A buckasorok közötti mélyedésekben a lösz még a felszínen van. Ezek a mélyedések rossz lefolyásúak, ennek köszönhető a tóképződés, valamint a terület szikes jellege is. A szél munkájának a tó jelenlegi alakjára is hatása van, a tó korábban É-Ny felől nagyobb kiterjedésű volt, mára futóhomok földnyelv nyomult a II. tóba. Nyílt homokfelszínek nincsenek a területen. A magasabb térszínű északi részeken *csernozjom jellegű homoktalaj*, a déli részeken pedig *humuszos homoktalaj* fordul elő. Az alacsonyabb térszíneken, a kJT'T túlnyomó részére a löszös üledéken kialakult *szolonyeces réti talajok* a jellemzők. A déli részeken geológiai szempontból figyelemre méltó folyamatok zajlanak: a szikes tócsák alatt jelentős a réti mészkő képződés.

1.2. Természeti adottságok

A Péteri-tó kJT'T természeti adottságainak átfogó ismertetése

A Péteri-tó kjtT a Duna-Tisza közti homokhátság része, a terület florisztikailag a Pannóniai flóratartomány (*Pannonicum*) Alföld flóraidéken (*Eupannonicum*) belül a Duna-Tisza köze (*Praematrix*) területén található. A Péteri-tó kjtT természetvédelmi szempontból botanikai és zoológiai értékeit tekintve is jelentős: a tájra jellemző erdős és szántóterületek közé ékelődve szigetszerűen őrzi a természetes és természetközeli állapotú gyepek és vízi élőhelyek élővilágát. A területen megfigyelhető mind a szikes zonáció, mind a természetközeli alföldi tavak feltöltődési szukcessziósora.

Összefoglaló botanikai és zoológiai jellemzés

Botanikai jellemzés

A Péteri-tó kjtT botanikai értékei a szikes és vízi élőhelyekhez kötődnek. Az élőhelytérképen szereplő kategóriák alapján a terület hozzávetőlegesen 70%-át természetes, illetve természetközeli állapotú élőhelyek borítják (nyílt vízfelszín, nádas, mocsaras és gyepek vegetáció), a fennmaradó területet elsődlegesen az erdősítések, szántók és a tanyahelyek alkotják. A tavak vízfelülete a terület 11 %-át teszi ki. Hosszú távú tendencia, hogy a vízfelület zsugorodik, az I. tó esetében a nád térfoglalása mind nagyobb mértékű. A nádasok és mocsarak a terület 35 %-án, míg a gyepek vegetáció 35%-ban fedi a területet. A kjtT-t dominánsan lágyszárú vegetáció jellemzi, a fás vegetáció aránya kicsi (részletesen lásd. 1.3.3.2. Erdészet).

művelés élőhelytérképezés alapján	ha	%
nádas, mocsár	277.07	35.43
gyep	243.88	31.18
tó	89.63	11.46
erdő, fasor, facsoport	70.83	9.06
szántó, parlag, ugar	69.89	8.94
beépített, roncsolt élőhely	19.05	2.44
csatorna	11.76	1.5
összesen	782.11 ha	100 %

A Péteri-tó kjtT Natura 2000 kiemelt jelentőségű jelölő élőhelytípusai a terület adatlapja (SDF) alapján a Pannon szikes sztyepek és mocsarak (1530*) és a Síksági pannon löszgyepek (6250*). Meg kell jegyeznünk ugyanakkor, hogy a Síksági pannon löszgyepek (6250*) jellemző vegetáció helyett a 2015-ben készült élőhelytérképezési adatok alapján a Pannon homoki gyepek (6260*) élőhelykategória került kimutatásra. A rendelkezésre álló adatok alapján ezért az adatlap (SDF) korrigálása szükséges. A korábbi felmérés során, amely az adatlap (SDF) adatai épülnek, valószínűleg élőhelybesorolási hiba történt.

A jelölő élőhelyek borítása jelentős, a Pannon szikes sztyepek és mocsarak (1530*) a terület 41,98%-át, a Síksági pannon löszgyepek (6250*) pedig a 13,24%-át fedi le.

A Péteri-tó kőIT Natura 2000 jelölő élőhelytípusainak összefoglaló táblázata.⁴

Natura 2000 jelölő élőhely kódja és neve	ÁNÉR 2007 kód és név	Terület (ha)	Arány (%)
1530* – Pannon szikes sztyepek és mocsarak	B6 – Zsíókás és sziki kákás szikes mocsarak	206,69	26,42%
	F2 – Szikes rétek	103,19	13,19%
	F4 – Mézpázsitos szikfokok	3,31	0,42%
	F5 – Padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete	15,26	1,95%
1530* összesen:		328,45	41,98%
6260* - Pannon homoki gyepek	H5b – Homoki sztyeprétek	95,77	12,24%
	OC – jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	7,79	1,00%
6260* összesen:		103,56	13,24%
Mindösszesen:		432,02	55,24%

Az egyes élőhelykategóriák az ÁNÉR 2011 szerint kerültek besorolásra, az élőhelyek területi részarányait az alábbi táblázat tartalmazza.

A Péteri-tó kőIT felszínborítási viszonyai az 'ÁNÉR 2011' élőhelytérkép élőhelyi kategóriák szerint (2015-ös élőhelytérképezés alapján)

ÁNÉR 2011 élőhelytípus kódja	ÁNÉR 2007 élőhelytípus neve	Natura 2000 jelölő élőhely kódja	Terület (ha)	Arány (%)
B6	szikes mocsarak	1530	206.69	26,43%
F2	szikes rétek	1530	103.19	13.20%
H5b	homoki sztyeprétek	6260	100.09	12.80%
U9	állóvizek		89.63	11.46%
B1a	n em tőzegképző nádasok, gyékényesek, tavikákások		70.39	9.00%
T10	fiatal parlag és ugar		35.98	4.60%
RA	őshonos facsoport, fasor, erdősav		27.95	3.57%
OC	jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	6260	21.62	2.76%
T1	egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák		18.85	2.41%
F5	padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete	1530	15.26	1.95%
T2	évelő szántóföldi kultúrák		15.06	1.93%

⁴ Az ÁNÉR élőhely-kategóriák és a Natura 2000 jelölő élőhelytípusok megfeleltetését a *Bölöni- Molnár-Kun (szerk.) Magyarország Élőhelyei – ÁNÉR 2011* c. kötet alapján végeztük.

S1	ültetett akácosok		12.25	1.57%
BA	vízparti mocsári és/vagy hínárnövényzet		11.76	1.50%
RB	őshonos puhafás jellegtelen vagy pionír erdő		11.72	1.50%
U10	tanyák, családi gazdaságok		11.27	1.44%
RC	őshonos puhafás/keményfás jellegtelen vagy pionír erdő		7.93	1.01%
U4	telephely, roncsterület, hulladéklerakó		6.80	0.87%
S7	nem őshonos facsoportok, fasorok, erdősavok		5.63	0.72%
P3	újonnan létrehozott őshonos vagy idegenhonos fiatal erdősisítés		3.91	0.50%
F4	mézpázsitos szikfokok	1530	3.31	0.42%
RD	őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdő		1.44	0.18%
U11	út és vasút		0.98	0.12%
OB	jellegtelen üde gyepek		0.40	0.05%
Összesen			782,10 ha	100%

Védett növényfajok

A 2009-es, nem hatályosult kezelési terv az alábbi listát közli a védett fajokra vonatkozóan. A Péteri-tó kJT területén fokozottan védett növényfaj nem fordul elő, a terület védett növényfajai a következők:

Gyíkpohár (*Blackstonia acuminata*)
Erdélyi útifű (*Plantago schwarzenbergiana*)
Kisfészkű aszat (*Cirsium brachycephalum*)
Budai imola (*Centaurea sadleriana*)
Apró nőszirm (*Iris pumila*)
Fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*)
Agárkosbor (*Orchis morio*)
Poloskaszagú kosbor (*Orchis coryophora*)
Mocsári kosbor (*Orchis laxiflora* subsp. *palustris*)
Vitézkosbor (*Orchis militaris*)
Egypelyväs csetkák (*Eleocharis uniglumis*)

Átfogó élőhelyterképezés a területen 2015 őszén volt. Akkor a következő fajok voltak kimutathatóak:

Kisfészkű aszat (*Cirsium brachycephalum*) Natura 2000 jelölőfaj, bár a területen nem szerepel a jelölőfajok között. A faj felvételét a jelölő értékek közé javasoljuk. A faj a terület nyugati szegélyében található ezres nagyságrendben és néhol szórványosan. Meg kell jegyeznünk ugyanakkor, hogy a vasút túloldalán, a Péteri-tó kJT területen kívül a faj tömeges, milliós nagyságrendben található meg.

Budai imola (*Centaurea sadleriana*) ugyancsak a terület keleti szegélyén, 1500 tő körüli állománya van.

Egypelyväs csetkáká (*Eleocharis uniglumis*) a Dong-értől délre, a terület legdélibb részén van jelen, ezres nagyságrendben.

A korábbi adatokhoz képest új fajok:

Sokvirágú habszegfű (*Silene multiflora*) – a III. tó alatt (délre), 1500 töves állomány, másutt a Dong-értől délre pedig tízes nagyságrendben fordul elő.

Sziki ballagófű (*Salsola soda*) – 2011-ben észlelték, 10 tő, szintén a III. tó alatti részen.

A kosborok feltételezhetően most is jelen vannak a területen, kimutatásukra terepbejárás időpontja miatt nem volt lehetőség.

Inváziós növényfajok

A Péteri-tó kJTt területén az inváziós fertőzöttség jelen van, de az inváziós fajok nem alkotnak nagy kiterjedésű összefüggő foltokat. Ez köszönhető a terület mozaikos talajtani adottságainak és a korábbi kezelési tevékenységeknek is.

A selyemkóró (*Asclepias syriaca*) elsősorban a felhagyott szántókon, parlagokon van jelen, de szórványosan a jelölő élőhelyek foltjaiban is megtalálható, alapvetően a magasabb térszíneken. A parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*) szántókon, bolygatott felszíneken jellemző. A kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) a terület északi határán, az I. tavat övező nyaras állományban tömeges.

A fás szárú fajok közül az akác (*Robinia pseudo-acacia*) alapvetően a tanyák körül, földutak mentén, a Dong-ér töltésén, ültetett állományokban és szórványosan is előfordul, a magasabb térszíneken található. Az akác a régióban a kevésbé agresszív fásszárú fajok közé tartozik. A keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) a tavak körül laposokban, a lakott és elhagyott tanyák körül egyaránt jelen van. Generatív és vegetatív úton egyaránt könnyen terjed, az enyhén szikes nedves laposokban madárközvetítéssel gyorsan megtelepszik. A nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) akáccal vegyes állományokban fordul elő. Magról való terjedése nagyon hatékony, amelyről nagy eréllyel újul, főleg a tavak körüli mélyebb fekvésű részekben. A zöld juhar (*Acer negundo*) az I. tavat körbevevő fás vegetáció meghatározó eleme. Amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) a tó körüli fás vegetációban, a bálványfa (*Ailanthus altissima*) és a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) pedig a tanyák körül szórványos.

A gyepek kezelése kulcsfontosságú lehet a jelölő élőhelyek inváziós fajoktól való mentesítése szempontjából is, a legeltetés és a kaszálás elmaradása az inváziós fás- és lágyszárúak (elsősorban ezüstfa és selyemkóró) terjedésével járhat.

Zoológiai jellemzés

A Péteri-tó környéke zoológiai szempontból jól reprezentálja a térségre természetközeli állapotban jellemző faunát: mind a gerincesek, mind a gerinctelenek szempontjából fajgazdag terület.

A terület közösségi jelentőségű állatfajai:

Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
Dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)
Vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>)
Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)
Vidra (<i>Lutra lutra</i>)
Apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>)

A jelölő állatfajok jellemzésére az 1.2.3 pontban térünk ki. Ki szeretnénk emelni közülük a Mocsári teknős (*Emys orbicularis*) állományát, amely Duna-Tisza közti viszonylatban a legnagyobbak mondható, fészkeinek, illetve az erre potenciálisan alkalmas területek megőrzése ezért kiemelten fontos.

A területen előforduló védett gerinces fajok a 2009-es, hatályba nem lépett kezelési terv alapján: a környéken 1 fokozottan védett halfaj, 18 családhoz tartozó 43 fokozottan védett madárfaj és 1 fokozottan védett emlősfaj található. A madarak esetében a Magyarországon fokozottan védett 79 hazai madárfajból 43 fordul elő a Péteri-tavon, ez az összes fokozottan védett fajnak 54 %-a. A területen nagy kócsagok és gémek fészkelnek a II. tóba benyúló földnyelven.

A terület megőrzése szempontjából fontos tényező a vaddisznó nem kívánatos jelenléte. A térség alapvetően apróvadás terület, a nagyvadak megjelenése ezeken a területeken az egész régiót érintő tendencia. Jelenleg növekvő az állománya, potenciális búvóhelye a nádasok térnyerésével növekszik.

A terület nem tartozik a Natura 2000 hálózat különleges madárvédelemi területei (KMT) közé, ennek ellenére madárvilága rendkívül gazdag. A II. tó körüli nádszegélyben egy állandó, egyes években két gémtelep található.

A fészkelő madárfajok közül elsősorban a mesterséges vizes élőhelyekhez (halastavakhoz) és kiterjedt nádasaikhoz kötődő madárfajok dominálnak, így a gémfélék (nagy és kis kócsag, üstökös gém, bakcsó), récék (cigányréce, barátréce), vízityúk, guvat, vízicsibe-fajok, illetve a nádi énekesmadár-együttesek. Tavasszal és ősszel – a vízállástól függően – vonuló parti madarak tömegei figyelhetők meg, illetve ősszel nagy tömegű vonuló vadlúd jelenik meg a területen. A tavak körüli szárazabb gyepek és fával borított terület-mozaikok legjelentősebb fészkelő faja a szalakóta (*Coracias garrulus*).

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja (*kiemelt jelentőségű)	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
1530*	Pannon szikes sztyepppek és mocsarak	A
6250*	Pannon löszgyepek	C
6260*	Pannon homoki gyepek	B

Élőhely neve:

Pannon szikes sztyepppek és mocsarak

Élőhely kódja:

1530*

Élőhely előfordulásai a területen:

A Péteri-tó környékének felszínborításának legnagyobb részét a víztükör, az azt szegélyező nádasok, parti vegetáció és a gyepek vegetáció teszi ki. A Pannon szikes sztyepppek és mocsarak Natura élőhelyi kategóriába sorolható élőhelyek a parti vegetáció részei, illetve az azzal határos gyepterületeken találhatók meg, az összterület mintegy 42 %-án. Az élőhely így a legnagyobb borítottsággal rendelkező élőhelytípus a területen.

Élőhely területi aránya:

41,98%

Élőhely kiterjedése a területen:

328,45 ha
A terület legfrissebb adatlapján 313 ha kiterjedés szerepel, ezt az adatot azonban a 2015-ben készült élőhelytérképezés pontosította.

Élőhely jellemzése:

A Natura 2000 élőhelytípusba az ÁNÉR tipizálás alapján több élőhely is tartozik, amelyek közül a területen az alábbi 4 található meg egymással mozaikolva

- B6 – zsiókás és sziki kákás szikes mocsarak
- F2 – szikes rétek
- F4 – üde mézpázsitos szikfokok
- F5 – padkás szikesek és a szikes tavak iszap- és vakszik növényzete.

A **B6 fő típus, a zsiókás és sziki kákás szikes mocsarak** a legelterjedtebb, ez adja a 1530*-as élőhelytípus 2/3-át.

Az élőhely alapvetően sűrű, fajszegény szikes nádas, azt kisebb-nagyobb foltokban, a kezeléstől (helyenként kaszálás, legeltetés), vízviszonyoktól függően zsiókás,

gyékényes, magassásos és tarackos tippán által dominált szikes rét foltok szakítják meg. Fontosabb növényfajok: Kúszó csalán (*Urtica dioica*) – a gát mellett, az ÉK-i részen, valamint a Kisfészkes aszat (*Cirsium brachycephalum*) a Dong-éri-főcsatornától délre tömeges.

A szikes rétek (F2) élőhelytípusból a legnagyobb terület a K-T Ny-i részén, a Dong-éri-főcsatorna melletti, mintegy 60 hektáros foltban helyezkedik el. Növényzete mozaikos szerkezetű, gyakran átmeneti állományokat képez. A szikes jelleg nagy területeken igen csekély, nagy foltokban mocsárrétbe hajlik a vegetáció, ugyanakkor a vízellátottság sem megfelelő, a tippán helyett sokfelé a *Festuca arundinacea* dominál. Kisebb zsiókás, nádas, mézpázsitos foltok elegyednek, ill. néhány kisebb magaslaton erősen leromlott sztyeppréteg degradátumok is megjelennek. Kezeletlen a terület, erősen avarosodik, a fűfélék (pl. *Agrostis*, *Festuca arundinacea*) magas zsombékokat képeznek.

A 60 hektáros folton kívül számottevő terület nagyságban az élőhely a Dong-éri-főcsatornától délre található, 3 kisebb foltban, a legdélibb szárazodó, a középső folt nagyrészt jó természetességű szikes rét, néhány kisebb degradált - főként *Elymus*-dominálta, enyhén gyomos – folttal, a felső részeken jó állapotú szikes réteket találunk.

A mézpázsitos szikfokok (F4) a B6 zsiókás és sziki kákás szikes mocsarak élőhelyfoltjaiban találunk, két helyen: a terület Ny-i és D-i részén, kevés nyílt talajfelszínnel.

Az F5 élőhelytípus, a padkás szikesek és a szikes tavak iszap- és vakszik növényzet két nagyobb foltban, a Dong-éri-főcsatornától délre, a felső területrészen található. A Dong-éri-főcsatorna melletti foltban a központi rész növényzetmentes, a meder nagyrészt 30-60%-os összborítással mézpázsit, pozsgás zsázsa fedi. A meder széle felé haladva mézpázsitos szikfok, majd szikes rét jelenik meg.

A másik foltot a Récés-szék medre és a medret övező szikes növényzet alkotja. A mederben sziki iszapnövényzet, domináns fajtái a sziki libatop, magyar sóbála, és a dárdás laboda. Tartósabb vízborítás esetén sziki hínárközösség is kialakulhat, amit jellemzően

	csillárkamoszat (<i>Chara spp.</i>) alkot. A meder szélében 1-3 méter széles, helyenként kiszélesedő zsiókás-nádas sáv húzódik, a medren kívül szikes rét, kisebb mézpázsitos és sztyeppréti foltokkal.
Élőhely természetességi-degradáltsági értékelése:	Az élőhelytípus kétharmadában a Németh-Seregélyes-féle természetesség-skála alapján 3-4 természetességű, a fennmaradó részeken 4-es, vagy 4-5-ös természetességű. A legjobb természetességű foltok a B6 és F5 élőhelytípusokat érintik: a vasúti töltés lábánál húzódó keskeny, zsiókás-nádas szikes mocsár, valamint a déli részen található nagyobb kiterjedésű, jó állapotú zsiókás, nádas mocsár és a Récés-szék medrében található sziki iszapnövényzet.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Az élőhely helyenként aktuálisan, általában potenciálisan veszélyeztetett a területen. Kedvező természetvédelmi helyzetének fennmaradása, javulása elsősorban a megfelelő vízkormányzás, valamint a kaszálósos ill. legeltetési gyephasznosítás kialakításának függvénye.
Veszélyeztető tényezők:	- belvízelvezetés csatornákon/árkokon keresztül, vízviszonyok megváltozása - klímaváltozás, rendszeres aszályos periódusok - vegyszerek és tápanyagok bemosódása szántóterületekről - kezelés (kaszálás, legeltetés) hiánya – a területek nádasodását, fűzavar felhalmozódását okozza. - nedves, felázott szikes gyepeken a gépi kaszálás, gépek mozgása károsíthatja - szervesanyag-felhalmozódás, eutrofizáció
Élőhely neve:	Pannon homoki gyepek
Élőhely kódja:	6260*
Élőhely előfordulásai a területen:	A Pannon homoki gyepek a Pannon szikes sztyepppek és mocsarakkal (1530*) határosan helyezkednek el, a zonációban a tómedertől távolabbi részeken. legnagyobb összefüggő terület, az élőhelytípus területének fele a kJT

	Ny-i részén található, 60 hektáros részen. A fennmaradó 50% kisebb foltokban a Pannon szikes sztyeppék és mocsarak területeivel mozaikolva találhatók meg.
Élőhely területi aránya:	13,24%
Élőhely kiterjedése a területen:	103,56 ha
Élőhely jellemzése:	A Natura 2000 élőhelytípusba az ÁNÉR tipizálás alapján két élőhely is tartozik: - H5b – homoki sztyepprétek - OC – jellegtelen száraz-félszáraz gyepek A homoki sztyepprért H5b adja ennek a Natura 2000 élőhelytípus zömét. A homoki gyepek a magasabban fekvő, kevésbé szikes és/vagy kiszáradó, sztyeppesedő homokhátas területeken fordulnak elő, összefüggő foltokban és kisebb zárványokban. A kJT nyugati felén található két nagyobb, összesen körülbelül 60 hektárt kitevő folt kevésbé jó természetességű. Magában foglal jellegtelen, rossz szerkezetű területek, amely talán leromlott mocsárrét, vagy kilúgzódott, leszáradt szikes rét lehet, de vannak fajgazdagabb, megfelelő kezeléssel, legelési nyomással kezelt részei is. A parti vegetáció közé ékelődő, magasabb térszíneken elhelyezkedő sztyepprért foltok szerkezete, fajösszetétele jó. A jellegtelen száraz-félszáraz gyepek, OC területtípus, amely még a Pannon homoki gyepek közé sorolható, a B6 főtípus, a zsiókás és sziki kákás szikes mocsarakkal határosan helyezkedik el, a terület északi részén, egy foltban, mintegy 8 hektáron. Az élőhely mozaikos szerkezetű, ahol a magaslatokon jellegtelen száraz gyepek és leromlott félszáraz gyepek elegyednek, míg a jellemzően kis kiterjedésű mélyebb térszíneken többnyire fajszegény, olykor nádasodó, de viszonylag jó természetességű, gyommentes, enyhén szikes jellegű, rét. A magaslatok degradáltabb részein helyenként tömeges a selyemkóró.
Élőhely természetességi-degradáltsági értékelése:	A legtöbb terület 3-4-es, vagy 4-es természetességi fokú, azaz közepesen degradált, ill. jó állapotú élőhelyek, a kisebb foltok 4-es természetességűek. Egy foltban, az északkeleti részen találunk 2,3-4 természetességű területet

	is, ahol jellegtelen, fajszegény, nehezen besorolható vegetáció található.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Az élőhely potenciálisan veszélyeztetett a területen. A kedvező természetvédelmi helyzet elérését, ill. fenntartását a gyepek kíméletes kezelése: megfelelő legelési nyomás kialakítása, a növényzet számára optimális állatlétszámmal való legeltetése, időnkénti tisztító kaszálása, illetve az inváziós lágyszárúak és cserjefajok távoltartása biztosíthatja.
Veszélyeztető tényezők:	- túllegeltetés – a szikes mocsarakkal, szikes gyepekkel mozaikoló területeken a hátsabb területek homoki gyepeire fajlagosan nagyobb legelési nyomás nehezedik – különösen vizes években. - gyepterőseztetés (elsősorban legeltetés) hiánya, avarosodás - inváziós fás- és lágyszárúak, elsősorban ezüstfa, akác és selyemkóró terjedése

1.2.2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) jelenleg nem jelölő növényfaj a terület adatlapján (SDF), de mivel ezres nagyságrendben előfordul a területen, ezért felvételét a terület jelölő növényfajai közé javasoljuk.

Faj neve:	Kiskécskű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A kiskécskű aszat jellemzően a mocsarak, rétek vegetációjának része. A faj a KJT déli-délkeleti részein fordul elő, a vasút mellett, illetve a terület déli nyúlványában. Meg kell jegyeznünk, hogy a növény a Natura 2000 területtel határosan, ám azon kívül fordul elő nagy számban, populációja a vasúton túl több millióra tehető.
Állomány nagyság (jelöléskor):	-
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	Körülbelül 1500 tő a területen belül. A Péteri-tó területén kívül, a vasúton túl milliók állománya van a szikes

	gyepeken.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozást az egyes évek időjárása, ezzel összefüggésben a vízellátottság változása okozhat.
Faj veszélyeztetettsége:	Potenciálisan veszélyeztetett. Aktuális veszélyben nincs, amennyiben a hidrológiai viszonyok nem változnak számottevően, az állománya stabil maradhat. Ugyanakkor a klímaváltozás következtében a jövőben várható fokozódó csapadékhány okozhatja az élőhelyek zsugorodását.
Veszélyeztető tényezők:	- homogén, nagy területet egyszerre érintő kaszálások (mozaikos kaszálás helyett) - legeltetés hiánya, kezeletlen területek - rendszeres nyár végi/őszi tisztító kaszálás - vízelvezetés, területek leszárítása - vegyszer- és szervesanyag-bemosódások

1.2.3 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete (II., IV., V.)	Faj név	Populáció (országos állományhoz viszonyított arány A-D)
II., IV.	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	C
II., IV.	Dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	C
II.	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	C
II.	Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)	C
II.	Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)	C
II., IV.	Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	C
II.	Apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>)	C
II.	Vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>)	D

Faj neve:	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A faj területen általánosan elterjedt a tartósan vízzel borított, elöntött, mocsaras területeken.

Állománynagyság (jelöléskor):	C gyakori
Állománynagyság (tervkészítéskor):	C gyakori
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismertek ilyen tendenciák a területen.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj állománya stabil a területen.
Veszélyeztető tényezők:	- vízelvezetés, területek leszárítása - csatornák kotrása - vegyszer- és szervesanyag-bemosódások - egyéb szennyezések

Faj neve:	Dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A fajt 2014-ben megfigyelték a Szentkút éri-csatornában és a II. tó keleti felében található nevelőmedencékben is.
Állománynagyság (jelöléskor):	C gyakori
Állománynagyság (tervkészítéskor):	C gyakori
Állomány változásának tendenciái és okai:	Egyedszáma erősen fluktuál, a csapadékosabb években egyedszáma megnő.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nem ismert a területen
Veszélyeztető tényezők:	- vízelvezetés, területek leszárítása - csatornák kotrása - vegyszer- és szervesanyag-bemosódások - egyéb szennyezések

Faj neve:	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A II. tó keleti partszegélyén 2005 és 2008 között mintegy 600 teknős került észlelésre. Korcsoportjuk egészséges populáció meglétére utalt. Duna-Tisza közti viszonylatban

	az egyik legnagyobb, több ezer példányból álló populáció megléte feltételezhető az adatok alapján. 2014-ben a Dong-éri-főcsatornában, a nevelő medencékben és a II. tavat szegélyező part menti vegetációban is számos adata volt.
Állománynagyság (jelöléskor):	C gyakori
Állománynagyság (tervkészítéskor):	C gyakori
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismertek ilyen tendenciák a területen.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nem ismert a területen
Veszélyeztető tényezők:	- a tojásrakó helyei közé tartoznak a homoki gyeppek, ezek teljes záródása veszélyeztetheti a tojásrakást - vízelvezetés, területek leszárítása - csatornák kotrása - vegyszer- és szervesanyag-bemosódások - egyéb szennyezések
Faj neve:	Vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A 2016 tavaszán végzett halfaunisztikai felmérés során nem sikerült kimutatni a területen az előfordulását.
Állománynagyság (jelöléskor):	P – jelen van
Állománynagyság (tervkészítéskor):	ismeretlen
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismertek ilyen tendenciák a területen.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nem ismert a területen
Veszélyeztető tényezők:	- özönfajok terjedése - vízelvezetés, területek leszárítása - csatornák kotrása - vegyszer- és szervesanyag-bemosódások - egyéb szennyezések

Faj neve:	Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A 2016 tavaszán végzett halfaunisztikai felmérés során nem sikerült kimutatni a területen az előfordulását. A 2008-as, nem hatályosult kezelési tervben még gyakori, egyes években tömeges fajként jellemzik.
Állománynagyság (jelöléskor):	P – jelen van
Állománynagyság (tervkészítéskor):	ismeretlen
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismertek ilyen tendenciák a területen.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nem ismert a területen
Veszélyeztető tényezők:	- vízelvezetés, területek leszáritása - csatornák kotrása - vegyszer- és szervesanyag-bemosódások - egyéb szennyezések
Faj neve:	Vidra (<i>Lutra lutra</i>)
Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	Kis számban a Péteri-tavon rendszeresen előfordul. 2001. nyarán 3 család élt a II-es tó ÉK-i szögletében. 2004-2007. között is megfigyelhető volt 3 család. A 2014-es adatok is alátámasztják a faj jelenlétét: táplálékmaradványok, nyomok és élő egyedek (egy felnőtt és 3 fiatal egyed) megfigyelése is megtörtént.
Állománynagyság (jelöléskor):	4-10 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	4-10 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állománynagyság feltételezhetően stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nem ismert a területen. A vidra számára a táplálékban gazdag (hal, kételtű, vízimadár, kisemlős), állandó vízborítással rendelkező élőhelyek általánosan alkalmasak.

Veszélyeztető tényezők:

A tavak, vízállások, csatornák vizének megtartásával a faj ökológiai igényei biztosíthatók.

- vízelvezetés, területek leszárítása
- csatornák kotrása
- vegyszer- és szervesanyag-bemosódások
- egyéb szennyezések

Faj neve:

Apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)

Írányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A faj előfordulására vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok.

Állománynagyság (jelöléskor):

R -ritka

Állománynagyság (tervkészítéskor):

ismeretlen

Állomány változásának tendenciái és okai:

Nem ismertek ilyen tendenciák a területen.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettsége nem ismert a területen

Veszélyeztető tényezők:

- vízelvezetés, területek leszárítása
- csatornák kotrása
- vegyszer- és szervesanyag-bemosódások
- egyéb szennyezések

1.2.4 A tervezési területen előforduló egyéb jelentős növény- és állatfajok

Egyéb jelentős növényfajok:

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Előfordulás / jelentőség
budai imola	<i>Centaurea sadleriana</i>	V	A terület keleti szegélyén, 1500 tő körüli állománya van.
sokvirágú habszekfű	<i>Silene multiflora</i>	V	A III. tó alatt (délre), 1500 töves állomány, másutt a Dong-értől délre pedig tízes nagyságrendben fordul elő.
egypelyväs csetkáká	<i>Eleocharis uniglumis</i>	V	A Dong-értől délre, a terület legdélibb részén van jelen, ezres nagyságrendben.

sziki ballagófű	<i>Salsola soda</i>	V	2011-ben észlelték, 10 tő, szintén a III. tő alatti részen.
homoki árvalányhaj	<i>Stipa borysthénica</i>	V	A terület déli részén található gyepekben fordul elő.
poloskaszagú kosbor	<i>Orchis coriophora</i>	V	A terület déli részén található gyepekben fordul elő.
lápi csalán	<i>Urtica kiovensis</i>	V	A gát mellett, az ÉK-i részen található.

Egyéb jelentős állatfajok:

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Előfordulás / jelentőség
skarlátbogár*	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	V	Egyszeri észlelés hazai nyár törzsben, az I. tó felett.
barna ásóbéka*	<i>Pelobates fuscus</i>	V	Egy adata van, a II. tó keleti feléből.
pettyes götte	<i>Triturus vulgaris</i>	V	A Dong-éri-főcsatornából több helyről is előkerült, gyakori.
hermelin	<i>Mustela erminea</i>	V	Egy adata van, az ivadékevelő tavak környékéről.
vaddisznó	<i>Sus scrofa</i>	-	Növekvő állomány - a nádasok térnyerésével az élőhelye növekszik - a gyepeket veszélyezteti

HD-élőhelyvédelmi irányelv mellékeltén szereplő faj, BD- madárvédelmi irányelv mellékletén szereplő faj.

Egyéb jelentős madárfajok:

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Előfordulás / jelentőség
szalakóta*	<i>Coracias garrulus</i>	FV	A területen viszonylag nagy számban fészkel, elsősorban mesterséges odúkból
nagy kócsag*	<i>Egretta alba</i>	FV	A II. tó nádasában, vegyes gémtelepben fészkel
kanalas gém*	<i>Platalea leucorodia</i>	FV	
vörös gém*	<i>Ardea purpurea</i>	FV	A II. tó nádasában, vegyes gémtelepben fészkel
fattyúszerkő*	<i>Chlidonias hybridus</i>	FV	
barna rétihéja*	<i>Circus aeruginosus</i>	FV	
szürke gém	<i>Ardea cinerea</i>	V	
cigányréce*	<i>Aythya nyroca</i>	FV	Kisszámú fészkelő faj
gulipán*	<i>Recurvirostra avosetta</i>	FV	Egyes években fészkel a területen
egerészölyv	<i>Buteo buteo</i>	V	
kis kócsag*	<i>Egretta garzetta</i>	FV	A II. tó nádasában, vegyes gémtelepben fészkel
kék vércse*	<i>Falco vespertinus</i>	FV	
gólyatöcs*	<i>Himantopus himantopus</i>	FV	Egyes években fészkel
fűj	<i>Coturnix coturnix</i>	V	
feketenyakú vöcsök	<i>Podiceps nigricollis</i>	FV	
vörösnakú vöcsök	<i>Podiceps griseigena</i>	FV	
dankasirály	<i>Larus ridibundus</i>	V	
bakcsó*	<i>Nycticorax nycticorax</i>	FV	A II. tó nádasában, vegyes gémtelepben

			fészkel
nagy őrgébics	<i>Lanius excubitor</i>	V	
üstököségem*	<i>Ardeola ralloides</i>	FV	A II. tó nádasában, vegyes gémtelepben fészkel

*-gal jelöltük a Madárvédelmi Irányelv I. függelékében szereplő, közösségi jelentőségű madárfajokat.

1. 3. Területhasználat

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás

Művelési ágak megoszlása a kataszteri térkép (KÜVET) alapján:

Területi megoszlás művelési ágak szerint	terület/ha	arány / %
szántó	66,7578	8,5
gyep (rét, legelő)	338,3693	43,3
szőlő	1,4043	0,2
nádas	99,6102	12,8
halastó	170,1243	21,8
erdő	41,7012	5,3
kivett (árok, csatorna, töltés)	21,0568	2,7
kivett (vízállás, mocsár, agyaggödör)	19,0565	2,5
kivett (közút, saját haszn. út)	12,699	1,6
kivett (tanya, udvar, gazd. épület, majorság)	10,2937	1,3
Összesen	781,0731	100

A művelési ágak tekintetében elmondható, hogy a területek legnagyobb része gyep, amely lehet rét, illetve legelő. A halastó (21,8 %) és a nádas (12,8 %) is jelentős részarányban található. A valóságban a gyepek, mocsarak és nádasok területi kiterjedése folyamatosan változik. A szőlő 0,2 %-ot tesz ki, amelynek mindegyikét felhagyták. Erdőművelési ágban van a terület 5,3 %, azonban a fás vegetációval borított területek kiterjedése ettől nagyobb. Az emberkéz alkotta kivett területek (árok, csatorna, gazdasági épület, udvar, tanya, közút, saját használatú út, töltés stb.) 5,6 %-os borítási értékével jelentősnek mondható.

A kataszteri nyilvántartás és a természetbeni állapot jelentős számú ingatlan esetében nem egyezik meg. Ennek két oka van:

- A természetes vízszintingadozás, amely a szikes laposok növényzetének dinamikus, évről-évre változó jellegét adja. Egymást követő száraz évek után a laposokban fehér tippanos

kaszálók alakulnak ki, nedves éveket követően ugyanezen helyeken zsiókás nádasok jelennek meg.

- A területen több ingatlan esetében igaz, hogy a szántóföldi művelést felhagyták, gyepesedett és a parlaggal átmeneti formák vannak jelen, művelési ág változtatás azonban nem történt.

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok

A Péteri-tó kjtT mára alapvetően a Kiskunsági Nemzeti Park kezelésében van. A földrészletek 90 %-a a Magyar Állam tulajdonában van. A tulajdonviszonyok rendezése természetvédelmi szempontból részben befejezettnek tekinthető.

Tulajdonos	Terület (ha)
Magyar Állam/KNPI	676,9889
Magyar Állam/ATIKÖVIZIG	25,7837
Keleti Fény Szövetkezet	24,6598
Magán	53,6407
Összesen (teljes hrsz-ok kiterjedése alapján)	781,0731

1. Állami tulajdon

1/a. A terület legnagyobb része (676,9889 ha) állami tulajdon, a 2000-es évek kezdetétől a Kiskunsági NP Igazgatóság vagyonkezelésében van.

1/b. A csatornák állami tulajdonban vannak; a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság és az ATIKÖVIZIG vagyonkezelésében állnak.

2. A halastavak vízfelülete, továbbá a gátak, műtárgyak, valamint a három halastóegység a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében állnak. A halastói gazdasági épületek a Keleti Fény Szövetkezet tulajdonát képezik. A III. tó, 2002-2011. december 31. kötött haszonbérleti szerződés alapján a Keleti Fény Szövetkezet által halastóként hasznosított, mára a KNPI az üzemeltetője.

3. A kjtT csekély hányada (53,6407 ha), főként tanyák és a hozzájuk tartozó területek magántulajdonban vannak.

4. A saját használatú utak egy része állami tulajdonban és a KNPI vagyonkezelésében vannak, kis részük magántulajdon. A közutak egy része (mindegyik földút) önkormányzati tulajdonban van. A három érintett önkormányzat: Pálmonostora és Petőfiszállás községek (Bács-Kiskun megye) és Csengele község (Csongrád megye).

1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

Mezőgazdaság

Az alábbi táblázat a valós művelés adatait mutatja, az élőhely-térképezés alapján:

művelés élőhelytérképezés alapján	ha	%
nádas, mocsár	277.07	35.43
gyep	243.88	31.18
tó	89.63	11.46
erdő, fasor, facsoport	70.83	9.06
szántó, parlag, ugar	69.89	8.94
beépített, roncsolt élőhely	19.05	2.44
csatorna	11.76	1.5
összesen	782.11	100

A Péteri-tó környéki mezőgazdasági művelésre használható területei elsődlegesen gyeses jellegűek, legelők, kaszálók, mindösszesen 243 hektáron, a terület 31,18 %-án. Szántó hasznosítású területek az összterület 8,94 %-án találhatók, 69,89 hektáron.

Szántóföldi gazdálkodás

A területek termőképessége a talajtani adottságok miatt gyenge, legelőnek, vagy kaszálónak valók inkább a tó parti területek. A meglévő szántó területek esetében is elmondható, hogy sokat közülük már nem használnak aktívan szántó művelésre, az élőhelytérképezés adatai szerint a szántóterületek közül csak 18 hektáron folyik egyéves kultúra termesztése, egy foltnál, Csengele határában. A többi területet parlagoltatják, ugaroltatják, illetve mára visszagyepesedtek.

Gyep-/rétegazdálkodás

A Natura 2000 terület harmadán (31%) találhatók gyep- ill. rétegazdálkodásra alkalmas területek: szikes gyeppek, homoki gyeppek, jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek. A szikes mocsarak a tartósabb vízborítású, mélyen fekvő területek kivételével szintén legeltetésre alkalmasak, száraz években, illetve az év második felében a területek leszáradása után.

A Natura 2000 területen a területek nagyobb részét ma már legelőként hasznosítják. Korábban legelő állat hiányában több volt a kaszált, illetve egyáltalán nem kezelt terület a legeltetéshez képest, az utóbbi években már a szürkemarhával, marhával történő legeltetés dominál. Legeltetés inkább a hátsóbb, részben szikes rétekkel, homoki sztepprétekkel borított területeken jellemző. A Szentkúti-értől nyugatra a vasútig, illetve keletre az I. tó szegélyéig terjedő területeken marhalegeltetés zajlik, ami a mélyebben fekvő, nádasodó szikes mocsarak kezelését is részben megoldja. Az állatlétszám elegendő, ugyanakkor a tartósabban vízzel borított, sűrűbb nádasok kezelése ezen a módon nem megoldható. A legeltetés kiterjed a Dong-ér bal parti területeire is. A terület déli részén a nemzeti park-igazgatóság gazdálkodik, ezek részben legelőként, részben kaszálóként hasznosított területek.

A területek kisebb részére, a szikes rétek, homoki sztepprétek, jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek

leszáradás esetén pedig a szikes mocsarak kaszálásos hasznosítása jellemző. Az élőhelyterképezés alapján mintegy 70 hektárt hasznosítanak kaszálóként.

A gyepek diverzitásának megőrzéséhez elengedhetetlen a gyepek kezelése, elsősorban legeltetéssel történő hasznosítása. A gyepek kezelés hiányában a pázsitfű félék uralják, az elhalt növényi anyag felhalmozódik, teljes borítást, filcesedést idézve elő. A magas fűavar veszélyeztetheti az agárkosbor (*Orchis morio*) és a poloskaszagú kosbor (*O. coriophora*) állományainak nagyságát. A gyepek kezelés hiánya kedvezőtlenül hat a pusztai állatvilág sztyepp fajaira is, azok eltűnése és erőteljes visszaszorulása fordulhat elő. A legeltetés különösen fontos a nád visszaszorítása szempontjából is. A marhával történő legeltetés valamelyest bontja és visszaszorítja a II. tó elnádasodott részeit. Nádatás hiányában erre fokozottan szükség van.

Nádatás

A nádatást a közelmúltig vállalkozó végezte, haszonbérleti szerződés alapján, mindösszesen 57 hektáron. Az utóbbi pár évben ez a tevékenység elmaradt, részben a nád piaci értékének csökkenése, részben az import behozatal miatt. Az elmúlt években ennek következtében a nád terjedni kezdett. Nádas területek előfordulnak a nádas művelési ágú területeken kívül is, így a gyepeken és kivett területeken, valamint a tavak elnádasodása is jellemző. A nád borítása annak terjedéstől függetlenül is évről-évre változik, a csapadékvízviszonyok függvényében. Az aratandó foltok kijelölését a természetvédelmi őr bevonásával végzik. A nád vágása kedvezően hat a nád hosszú távú fennmaradására, valamint a frissen vágott területek a madarak számára (pl. kanalas gém) táplálkozóhelyül szolgálnak. Az aratandó területek kijelölésénél figyelembe kell venni a gémfészkekre, vagy a barkós cinegék és a fülemülesitkék fészkelőhelyeire. A nádvágás időpontjának meghatározásakor figyelemmel kell lenni a nyári lúd és a nagy kócsag fészkelésére is (február közepe után). A nád deponálása veszélyeztetheti a poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*) vagy mocsári kosbor (*Orchis laxiflora* subsp. *palustris*) állományait, a depók kialakításánál ezekre a fajok megmaradására ügyelni kell.

Erdőgazdálkodás

A Natura 2000 terület erdősültsége kicsi, nagyrészt fátlan. Kisebb kiterjedésű erdők a tó körül helyezkednek el, nagyrészt az északi és keleti részekén. Ezek többsége elegyetlen akácos, telepített szürke nyáras, telepített kocsányos tölgyes, valamint telepített kiszáradóban lévő nemes nyaras.

A tájra a sziki legelők, homoki szántók és rétek között megbúvó, kiskunsági tanyák a jellemzők, facsoportokkal, utakat szegélyező fás sávokkal. Ezeket a fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), szürke nyár (*Populus × canescens*) csoportjai, vagy fasorok formájában, kínai nyár (*Populus simonii*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*) alkot tiszta, vagy elegyes állományban. Botanikailag ezek az állományok kevésbé értékesek, sőt invazívnak tekinthetők, de a madárvilág szempontjából jelentős szerepük van, fontos élő-, búvó és táplálkozóhelyek.

Az I. tó ÉNY-i részén a törékeny fűz (*Salix fragilis*) alkot a rekettyefűzzel (*Salix cinerea*) fás vegetációt, amelyben a zöld juhar (*Acer negundo*) nagy eréllyel újul fel.

A fásításnak minősülő fával borított területek döntő hányada többé-kevésbé fertőzött inváziós fásszárúakkal, a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) jelentős területeket érint.

Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

Vadgazdálkodás

A Natura 2000 terület a Duna-Tisza-koözi és Tiszaántúli apróvadas vadgazdálkodási tájba, azon belül az Északkelet-bács-kiskuni apróvadas vadgazdálkodási körzetbe tartozik. A körzet alapvetően jó apróvadas terület, különösen a nyúl és fácánállományok tekintetében.

A Péteri-tó területe egy vadgazdálkodási egységet (VGE) érint: 03-604310-1-4-1 kódszámú „Monostor” Vadásztársaság gazdálkodik a területen.

A 10 éves vadgazdálkodási tervet 2007-ben fogadták el. A terv értelmében vízivad vadászata tilos. A vadgazdálkodás célja elsősorban apróvad gazdálkodás és dűvadgyérítés.

A mezei nyúl egyedszáma a terület természetes eltartókapacitásához közeli. A fácán egyedszáma viszont a védett terület közvetlen keleti határán elhelyezett fácántelepről rendszeresen kiszökő egyedek miatt az átlagosnál nagyobb. A nagyvad állomány egyedszáma és fajsza 2005-ig változó volt. A vaddisznó az év melegebb hónapjaiban és aszályos időjárású évek telein is állandóan jelen volt. Az M5-ös autópálya megépítése után a nagyvadállomány szinte eltűnt. Az M5-ös autópályán, kifejezetten vadátjárást szolgáló létesítmény nincs, csupán a vízfolyások műtárgyai szolgálnak migrációt fenntartó műszaki létesítményül. Az őz populáció korábban sem volt jelentős, de 2005-től e faj populációja összeomlott. Az elmúlt években ismét megjelentek a vaddisznók a területen, részben a nád terjedésének következtében. A vaddisznó a fészkelő madár állományban és a gyepekben kisebb-nagyobb károkat okoz. A dűvadak közül a róka egyedszáma 2005 óta jelentős mértékben csökkent. Valószínűleg e fajra is a fentiekben taglalt hatás érvényes. A szarka egyedszáma az ezüsthékok kiterjedésének növekedésével gyarapodik.

Halászat, horgászat

A Péteri-tó természetes vízrendszerét, mintegy 100 évvel ezelőtt a tó halászati hasznosításának céljából alakították át. A tavat sokáig intenzív halastóként használták. Mára semmilyen halgazdálkodási tevékenység nem folyik a területen, az utolsó halastavi halászat 2009-ben volt, a legkisebb tömegségben. Ma alkalmanként előfordul takarmányhal telepítés, a hlevő élőlények táplálékának biztosítása céljából.

A területen nem folytatható horgászat. Mivel az I. és II. tömegség jelenleg nem hasznosított halastóként, ezért a két tömegség között húzódó gáton gyakorlatilag megszűnt az illegális horgászati tevékenység, mely a halastóként való hasznosítás idejében igen jelentős problémát jelentett, különösen a fészkelési időszak alatti zavarás miatt. A tavak időnként bekövetkező természetes kiszáradását követő őshonos halfajokkal történő telepítés, csökkenthetné a tájidegen halfajok megtelepedési és felszaporodási sikerének esélyét. E tömegségek fontos madárelőhelyek, ezért a haltelepítéseknek jelentős szerepe lehet a terület madárvilágának megőrzésében, fenntartásában. Illegális halászat a III. tömegséget, a Dong-éri-főcsatornát, a két tó közti gátat, valamint a II. tó kifolyó halágyát esetenként érinti. Természetvédelmi szempontból a néhány illegális horgász által kifogott halzsákmány nem jelentős. A problémát a horgász jelenlétével okozza, minek során zavarja a part közeli nádasban esetlegesen fészkelő énekes madarakat, a tó nyílt vizén élő és táplálkozó vízimadár állományt. A legjelentősebb kárt a szeméttelével okozzák

az orvhorgászok.

Vízgazdálkodás

A Péteri-tó Natura 2000 terület a Tisza vízgyűjtőjén helyezkedik el, vízgyűjtőgazdálkodási terve az Alsó-Tisza jobb part tervezési alegységhez tartozik (Vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2-20 Alsó-Tisza jobb part, 2010).

A Péteri-tó jelentős vizes élőhely, a kjtT jelölő fajai is vizes élőhely jelenlétéhez kötöttek. A tó a szomszédos gyepek vízháztartásának kialakításában is fontos szerepet játszik. A tó korábban intenzív hasznosítású halastó volt, 2009 óta viszont a vízgazdálkodás már elsősorban ökológiai célok megvalósulását szolgálja, a tavak vízutánpótlásával az ott élő élőlények számára legoptimálisabb körülmények kialakítása érdekében.

A 2018. szeptember 30-ig érvényben lévő, 2013. szeptember 11-én kelt, I. és II. tóegység vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkezik. Az üzemeltető a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság.

Az I. tó vízpótlása a Kővágóéren érkező belvizekből, a 17. sz. barátságzilipen keresztül történik, lecsapolása pedig a 9. sz. barátságzilipen – 1. sz. lecsapoló csatorna – Kővágó-ér, vagy a 10. sz. zsilipes átjáróval a II. sz. tóba.

Az I. számú tó főbb műszaki adatai:

Területe: 19,8 ha nádas és 48,04 ha vízfelület

Üzemvízszint: 89,3 m. Bf.

Átlagos vízmélység: 0,1 m

Éves vízigény: 48,036 m³

Belvíztározási kapacitás: 200,00 m³

Max. tározási szint: 89,5 m.Bf.

A II. tó vízpótlása a Dongér-főcsatornából, a 7. sz. barátságzilipen keresztül, továbbá a Szentkút-éri csatornán érkező belvizekből történik. Lecsapolása a 2. sz. barátságzilipen – 1. sz. lecsapoló csatorna.

A II. sz. tó főbb műszaki adatai:

Területe: 42,21 ha nádas és 122,9 ha vízfelület

Üzemvízszint: 89,3 m. Bf.

Átlagos vízmélység: 0,4 m

Éves vízigény: 366,266 m³

Belvíztározási kapacitás: 600,00 m³

Max. tározási szint: 89,5 m.Bf.

A III. tóegység tulajdonosa a Magyar Állam, vagyonkezelője a KNPI.

Ha a tavak vízutánpótlása a Dong-érből nem megoldható, vagy azzal párhuzamosan potenciális pótlási lehetőség lehetnek a spontán vízfeltörések, fakadóvizek is (Petőfiszállás irányából). A Szentkút-éri-csatorna és Dong-éri-főcsatorna találkozásnál a Szentkút-éri-csatorna vissza tud duzzasztani a rétekre, a tavakhoz onnan is szivároghat be víz. A vízutánpótlás felszín alatti vizekből nem engedélyezett.

A tavak medrében jelentős iszapfelhalmozódás van, részben a korábbi halastavi működtetés okán, részben a feltöltődési folyamatok miatt. Üledéke így nem egyezik meg a természetes módon feltöltődő tavak üledékével. A tavak kotrása indokolt lehet.

A Nemzeti Park Igazgatóságnak belvíztározási kötelezettsége van, a rendelkezésre álló tározóteret október 20. és február 28. közötti időszakban kell biztosítani. A tó belvízvédelmi okokból előírható a tározótér fogat növelése céljából. Ez rendszeresen meg is történik. Ilyenkor télen, habár nem eresztik le teljesen szárazra a tavat, de ha mégsem érkezik elegendő csapadék, az a tó kiszáradásához vezet. Ez a folyamat természetvédelmi szempontból aggályos.

A Péteri-tó kJT-fő vízfolyása a Dong-éri-főcsatorna. Kiskunhalas térségében ered és a Tiszába torkollik. Teljes hossza mintegy 96 km. A tavak feltöltésében a főcsatornának van alapvető szerepe. Az 1990-es évektől megfigyelhető klimatikus változások és emberi tényezők hatására a főcsatorna vízhozama kiszámíthatatlanná vált. Többször elapadt, ezért a tó néha teljesen kiszáradt. A Dong-éri-főcsatorna kezelője az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIKÖVIZIG). Az üzemeltetési engedély száma 63.356/1989., az engedély 2019. január 31.-ig érvényes.

A 2013-ban módosított engedély szerint a Péteri-tó kJT-n a jelölő élőhely fennmaradásához szükséges vízmegőrzés a helyi vízmércén mérni 180 cm-es vízmegőrzéssel biztosítható. Az engedély szerint 180 cm-es maximális vízszint tartható, amely a II. tó feltöltését biztosítja, viszont a III. tóba ekkor még gravitációs úton nem jut be víz. Ebben a helyzetben a zsilipen átbukó víz eltávozik a régióból. A jelenlegi gyakorlat szerint maximum 220 cm-es vízszintet tart vissza a Tsz., annak érdekében, hogy az artézi kútból történő feltöltést elkerüljék. A szikes puszták fenntartása szempontjából lényegi kérdés, ezért a gyakorlat által már kimunkált és kárt nem okozó 220 cm-es vízszint megállapítása lenne szükséges. A vízjogi engedély szerint a Dong-éri-főcsatorna 22+243 km szelvényében lévő billenőtáblás zsilip kezelésére kizárólag a vízügyi kezelő szerv lenne jogosult.

A Kővágó-éri-csatorna és a Szentkút-éri-csatorna szintén az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIKÖVIZIG) üzemeltetésében van. A csatornák elsődlegesen belvízvédelmi funkciót látnak el, vízállásuk időszakos, vízkészletük a felszíni összegyűlekezésű vizekből származik.

2017-ben várhatóan kidolgozásra, illetve megvalósításra kerül egy, a terület vízgazdálkodását, élőhelyrehabilitációját, turisztikai fejlesztéseit célzó KEHOP pályázat. A pályázat tartalmazza élőhely rekonstrukciós fejlesztéseket, a tavak egységesítését szolgáló beruházásokat a töltés elbontásával, a teleltető-tó megszüntetését, illetve nádirtási tevékenységeket (gyökérzónásan a látogatóhelyek, tanösvény előtt) és üledék eltávolítást.

Turizmus

A Péteri-tó élővilágával az érdeklődők a szabadon látogatható, 2015 nyarán felújított „Vöcsök Tanösvény” meglátogatásával ismerkedhetnek meg. A tanösvény a III. tó körül, körtúra szerűen létesült. A tanösvényen 11 tábla került kihelyezésre, hossza 3,5 km. Két megfigyelő torony is található a területen, egy, a tanösvény része, a Dong-éri-főcsatorna mentén, egy pedig a terület északnyugati részén. A Péteri-tó műút felőli megközelítési pontján található a KNPI épületegyüttese. Az épület egykor iskolaépület volt. Jelenleg kutatószállás, amely turistacsoportok fogadására is alkalmas. A KNPI kutatószállásának épületében, – amely múlt század 20-as éveiben épült Klebelsberg Kunó-féle tanyasi iskola volt – működik 1998 óta a „Péteri-tó Élővilága” állandó kiállítás. A kiállítás egyidőben 20 fővel és előzetes megbeszélés alapján szakvezetéssel látogatható, május 1.-től okt. 30.-ig tartó időszakban.

A tanösvény szakvezető kíséréte mellett egész évben látogatható. A szakvezetést a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság biztosítja. Csoportos (2 főnél több személy) látogatás esetén, az Igazgatóság internetes elérhetőségein szükséges jelentkezni. A tanösvény napnyugtától napkeltéig nem látogatható.

Ipar

A Péteri-tó környékén, illetve tágabb környezetében ipari tevékenység nincs.

Infrastruktúra

A Péteri-tó környékén nem halad át jelentősebb út, vasút, de a területtel határosan több jelentősebb vonalas létesítmények is elhelyezkednek. Az 5-ös út csak egy ponton érinti a terület határát, Pálmonostora közigazgatási területén, a terület keleti csücskét. A terület határát Nyugaton a Kecskemét Szegeddel összekötő vasúti nyomvonal határolja. Az M5-ös autópálya Petőfiszállás és Csengele közigazgatási határán halad át, amely a területet nem érinti, de jelentős ökológiai akadályt képez, hatása érezhető a Péteri-tó térségében is.

Elszórtnan több tanya is található a területen. Ezek nagy része mára nem lakott.

Egyéb

Egyéb hasznosítás a területen nem ismert.

2. Irodalom

BIRÓ Marianna, HORVÁTH Ferenc, RÉVÉSZ András, MOLNÁR Zsolt És VAJDA Zoltán 2011: Száraz homoki élőhelyek és átalakulásuk a Duna–Tisza közén a 18. századtól napjainkig. In: Természetvédelem és kutatás a Duna–Tisza közti homokhátságon. Rosalia 6 (2011), pp. 383–421. Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest

Frank Tamás 2010: HUKN20024 Bócsa-Bugaci homokpuszta kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve – Megalapozó dokumentáció. Készült „A pannon bennszülött tartós szegfű védelme” LIFE-Nature pályázat keretében, 2010. november

ANDRÉSI Pál (2002): Cselekvő természetvédelem. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest és Orchis Természetvédelmi Egyesület, Ásotthalom.

BIHARI Zoltán *et al.* (2007): Magyarország emlőseinek atlasza. Kossuth Kiadó, Budapest.

BÖLÖNI János, MOLNÁR Zsolt, KUN András (szerk.) (2011) Magyarország élőhelyei ÁNÉR 2011. MTA ÖBKI, Vácrátót.

DEMETER András (szerk.) (2002): Natura 2000 – Európai hálózat a természeti értékek megőrzésére. Öko Rt, Budapest.

FEKETE G., MOLNÁR Zs. és HORVÁTH F. (szerk.) (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer II. A magyarországi élőhelyek leírása, határozója és a Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, ISBN 963 7093 45 1

FORRÓ László (szerk.) (2007) A Kárpát-medence állatvilágának kialakulása. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest.

FÜLÖP Gyula és SZILVÁCSKU Zsolt (2000): Természetkímélő módszerek a mezőgazdaságban. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Eger.

HADARICS T., ZALAI T. (szerk.) (2008): Magyarország madarainak névjegyzéke. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest.

KIRÁLY Gergely *et al.* (szerk.) (2008) Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. MTA ÖBKI, Vácrátót.

STANDOVÁR Tibor és PRIMACK, Richard B. (2001) A természetvédelmi biológia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt, Budapest

Vidékfejlesztési Minisztérium (szerk.) (2013): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez, Budapest (kézirat)

3. Térképek

A terület áttekintő térképeit és megalapozó információit tartalmazó térképmelléklet.



FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUKN20027 Péteri-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUKN20027 Péteri-tó Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, a földművelésügyi miniszter megbízásából, jóváhagyta:

Dr. Rácz András

környezetügyért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2018. április ”*Ap.*”